

"Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisusarja 2025:xx"

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033

Kirjoita tekijät, toimittaja tai tekijäorganisaatio

LUONNOS v2.

Sosiaali- ja terveysministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Publication distribution

**Institutional Repository
for the Government
of Finland Valto**

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö

Klikkaa ja valitse tekijänoikeustaso

ISBN pdf: [VNK täyttää](#)

ISSN pdf: [VNK täyttää](#)

[VNK täyttää](#)[VNK täyttää](#)Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025 Finland ([kieliversioissa](#))

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033

VNK täyttää, sarja ja numero		Teema	Napsauta ja kirjoita
Julkaisija	Sosiaali- ja terveysministeriö		
Tekijät	Elina Kervinen ja Elli Seppänen		
Toimittaja/t	Napsauta ja kirjoita		
Yhteisötekijä	Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE)		
Kieli	suomi	Sivumäärä	VNK täyttää
Tiivistelmä	Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE) vastaa Suomen vuonna 2015 ratifioiman ns. Istanbulin sopimuksen (SopS 53/2015) toimeenpanon yhteensovittamisesta, seurannasta ja arvioinnista ja laatii suunnitelman sopimuksen toimeenpanosta. Vuosille 2026–2033 laadittu Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma edistää sopimuksen kansallista täytäntöönpanoa. Suunnitelma jatkaa aiempien toimeenpanosuunnitelmien työtä, joista ensimmäinen kattoi vuodet 2018–2021 ja toinen vuodet 2022–2025. Toimeenpanosuunnitelman valmistelussa on otettu huomioon valtioneuvostossa meneillään oleva työ naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyssä ja torjunnassa muun muassa Petteri Orpon hallituksen ohjelma, Tasa-arvo-ohjelma vuosille 2024–2027 sekä Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma. Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyy pitkän ajan tavoitteita ja 36 toimenpidettä. Suunnitelmassa on tämän lisäksi kolme läpileikkaavaa tavoitetta: sukupuolen ja erilaisten risteävien haavoittuvuustekijöiden huomioimisen vahvistaminen, rakenteiden, koordinaation ja moniammatillisen yhteistyön lujittaminen sekä tietopohjan vahvistaminen väkivallan ehkäisyssä ja torjunnassa. NAPE seuraa suunnitelman toimeenpanoa säännöllisesti. Suunnitelman toimenpiteitä voidaan tarvittaessa tarkentaa ja täydentää.		
Klausuuli	VNK täyttää		
Asiasanat	naisiin kohdistuva väkivalta, perheväkivalta, lähisuhdeväkivalta, naisen asema, tasa-arvo, syrjintä, ihmisoikeudet, kansainväliset sopimukset		
ISBN PDF	VNK täyttää	ISSN PDF	VNK täyttää
ISBN nid.	VNK täyttää	ISSN painettu	VNK täyttää
Asianumero	Napsauta ja kirjoita	Hankenumero	Napsauta ja kirjoita
Julkaisun osoite	VNK täyttää		

Plan för genomförandet av Istanbulkonventionen under perioden 2026–2033

VNK täyttää, sarjanimi ja numero		Tema	Napsauta ja kirjoita
Utgivare	Social- och hälsovårdsministeriet		
Författare	Elina Kervinen och Elli Seppänen		
Redigerare			
Utarbetad av	Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet		
Språk	finska	Sidantal	VNK täyttää
Referat	Kommission för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (NAPE) ansvarar för samordning, uppföljning och utvärdering av de åtgärder som krävs för att genomföra den så kallade Istanbulkonventionen (FördrS 53/2015), som Finland ratificerade år 2015. NAPE utarbetar också en nationell genomförandeplan för konventionen. Genomförandeplanen för åren 2026–2033 främjar det nationella genomförandet av konventionen. Planen fortsätter arbetet från tidigare genomförandeplaner, varav den första omfattade åren 2018–2021 och den andra åren 2022–2025. Regeringsförvaltningens arbete för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och i hemmet har beaktats vid utarbetandet av denna genomförandeplan. Detta inkluderar åtgärder som anges i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram, jämställdhetsprogrammet för 2024–2027 samt handlingsplanen en Våldsfri barndom. Genomförandeplanen innehåller långsiktiga mål och 36 åtgärder. Dessutom innehåller planen tre tvärgående mål: att stärka beaktandet av kön och olika korsande sårbarhetsfaktorer, att förstärka strukturerna, samordningen och det multiprofessionella samarbetet i arbetet mot våld mot kvinnor och våld i hemmet samt att stärka kunskapsunderlaget för förebyggande och bekämpning av våld. NAPE följer regelbundet upp genomförandet av planen. Åtgärder i planen kan vid behov preciseras och kompletteras.		
Klausul	VNK täyttää		
Nyckelord	våld mot kvinnor, familjevåld, partnervåld, kvinnans ställning, jämställdhet, diskriminering, mänskliga rättigheter, internationella överenskommelser		
ISBN PDF	VNK täyttää	ISSN PDF	VNK täyttää
ISBN tryckt	VNK täyttää	ISSN tryckt	VNK täyttää
Ärendenr.	Napsauta ja kirjoita	Projektnr.	Napsauta ja kirjoita

Action Plan for the Istanbul Convention for 2026-2033

VNK täyttää, sarjanimi ja numero	Subject Napsauta ja kirjoita		
Publisher	Ministry of Social Affairs and Health		
Authors	Elina Kervinen and Elli Seppänen		
Editor(s)	Napsauta ja kirjoita		
Group author	Committee for combating violence against women and domestic violence (NAPE)		
Language	Finnish	Pages	VNK täyttää
Abstract	The Committee for Combating Violence against Women and Domestic Violence (NAPE) is responsible for coordinating, monitoring, and evaluating the implementation of the so-called Istanbul Convention (Treaty Series 53/2015), which Finland ratified in 2015. NAPE also prepares the national action plan for the Convention. The action plan for the years 2026–2033 promotes the national enforcement of the Convention. It continues the work of previous action plans, the first of which covered the years 2018–2021 and the second the years 2022–2025. The government administration's work to prevent and combat violence against women and domestic violence has been taken into consideration when preparing this action plan. This includes measures outlined in the Government Programme of Prime Minister Petteri Orpo, the Gender Equality Programme for 2024–2027, and the Non-Violence Childhood implementation plan. The action plan includes long-term objectives and 36 measures. In addition, it includes three cross-cutting objectives: strengthening the consideration of gender and interconnecting vulnerabilities, reinforcing the structures, coordination, and multi-professional cooperation, and enhancing the knowledge base for the prevention and combatting of violence. NAPE regularly monitors the implementation of the action plan. The measures in the plan may be specified and supplemented as needed.		
Provision	VNK täyttää		
Keywords	violence against women, family violence, intimate partner violence, status of women, gender equality, discrimination, human rights, international treaties		
ISBN PDF	VNK täyttää	ISSN PDF	VNK täyttää
ISBN printed	VNK täyttää	ISSN printed	VNK täyttää
Reference no.	Napsauta ja kirjoita	Project no.	Napsauta ja kirjoita

---

URN address [VNK täyttää](#)

LUONNOS

Sisältö

1	Johdanto	8
1.1	Toimeenpanosuunnitelman valmistelu ja lähtökohdat.....	10
1.2	Toimeenpanosuunnitelman rakenne	12
1.3	Toimeenpanosuunnitelman toteutuksen koordinointi ja seuranta	15
1.4	Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan esiintyvyys.....	16
2	Tavoitteet ja toimenpiteet	25
2.1	Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisy	26
2.2	Väkivallan uhrien tuki ja palvelut väkivallan kaikille osapuolille.....	36
2.3	Väkivallan uusiutumisen estäminen ja rikosvastuun toteutuminen.....	48
2.4	Toimien yhteensovittaminen ja tiedonkeruu	57
	Liitteet.....	63
	Lähteet.....	65

NAPSAUTA JA KIRJOITA ESIPUHEEN OTSIKKO

Napsauta ja kirjoita teksti. Paina kappaleen lopussa Enter.

Napsauta ja kirjoita Allekirjoittajan nimi.

Napsauta ja kirjoita julkaisukuukausi ja -vuosi, esim. Huhtikuu 2018

1 Johdanto

Naisiin kohdistuva väkivalta on vakava ja laaja-alainen ihmisoikeusloukkaus, joka heikentää yksilön turvallisuutta, hyvinvointia ja oikeutta elää vapaana väkivallasta. Se on myös merkittävä tasa-arvo-ongelma, joka vaikuttaa yhteiskuntaan kokonaisuudessaan. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033 on laadittu vastaamaan näihin haasteisiin vahvistamalla ennaltaehkäiseviä toimia, parantamalla uhrien tukipalveluja ja tehostamalla väkivallan tekijöiden rikosvastuuseen saattamista. Suunnitelma perustuu Istanbulin sopimuksena tunnettuun Euroopan neuvoston yleissopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.¹ Istanbulin sopimus on ensimmäinen oikeudellisesti velvoittava sopimus, joka ehkäisee naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa. Voimaantulostaan vuodesta 2015 lähtien sopimus on ohjannut Suomen viranomaisten ja muiden toimijoiden työtä väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, jota toteutetaan laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä.

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman laatiminen kuuluu valtioneuvoston asetuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivalle naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle (NAPE).² NAPE on toiminut vuodesta 2017 lähtien Istanbulin sopimuksen artikla 10 edellyttämänä kansallisten toimien yhteensovittamiselimenä. NAPE kokoaa laajasti yhteen eri hallinnonalojen toimijoita, mukaan lukien keskeiset ministeriöt ja virastot, hyvinvointialueet ja kunnallishallinnon, sekä väkivallan vastaista työtä tekevät kansalaisjärjestöt. NAPE vastaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edellyttämien kansallisten toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista.

Vuosille 2026–2033 laadittu toimeenpanosuunnitelma jatkaa ja edistää Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa Suomessa. Toimeenpanosuunnitelma perustuu Istanbulin sopimuksen velvoitteisiin sekä sopimuksen toimeenpanoa valvovan riippumattoman asiantuntijaryhmä GREVION (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence) Suomelle

---

¹ SopS 52-53/2015

² Valtioneuvoston asetus 1008/2016.

vuosina 2019 ja 2024 antamiin suosituksiin.³ Kaikkia sopimusosapuolia koskeva GREVION ensimmäinen yleinen suositus naisiin kohdistuvan väkivallan digitaalisesta ulottuvuudesta vuodelta 2021 on myös huomioitu.⁴ Toimeenpanosuunnitelma kattaa siten ensimmäistä kertaa myös digitaalisissa ympäristöissä tai digitaalisin keinoin käytetyn väkivallan Istanbulin sopimuksen soveltamisalalla. Euroopan neuvosto julkaisee loppuvuodesta 2025 myös sitovamman suosituksen valtioiden vastuusta teknologiavälitteisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjunnassa.⁵

Toimeenpanosuunnitelma on järjestyksessään kolmas. NApEn laatima ensimmäinen Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2018–2021 sisälsi 48 toimenpidettä,⁶ joista julkaistun arviointiraportin mukaan merkittävä osa toteutettiin.⁷ Arvioinnissa suunnitelman haasteiksi nostettiin epäselvyys suunnitelman rakenteessa sekä väkivallan sukupuolistuneisuuden riittämätön huomioiminen.

Toinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025 sisälsi 36 toimenpidettä.⁸ Nape on seurannut suunnitelman toteutumista vuosittaisella seurantakyselyllä NApEn jäsenille. Vuoden 2024 kyselyssä toimenpiteiden toteuttamisen arvioitiin etenevän pääosin hyvin. Vastuuorganisaatiot olivat kirjanneet noin kaksi kolmesta (n=63) toimenpiteestä omalta osaltaan käynnissä oleviksi.⁹ Noin joka kolmas (n=33) toimenpide oli toteutunut organisaatioiden oman näkemyksen mukaan. Muutama toimenpide on edennyt hitaammin tai niitä ei ole pystytty toteuttamaan suunnitelman toimikauden aikana. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat lähisuhdesurmatutkimustoiminnon perustaminen, poliisin ja oikeusviranomaisten tiedonkeruun parantaminen sekä ammattilaisten tie-

---

³ GREVIO Baseline Evaluation Report Finland, 2019 ja GREVIO First thematic evaluation report Finland 2024.

⁴ GREVION ensimmäinen yleinen suositus naisiin kohdistuvan väkivallan digitaalisesta ulottuvuudesta, 2021.

⁵ Council of Europe, 2025. Public consultation on draft Council of Europe Recommendation on accountability for technology-facilitated violence against women and girls is now open.

⁶ Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018-2021. Sosiaali- ja terveysministeriö

⁷ Vankka jäsentelemätön pohja: Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2018-2021 arviointi. Sosiaali- ja terveysministeriö

⁸ Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025. Sosiaali- ja terveysministeriö

⁹ N= 101 vs. 36 toimenpidettä.

donsaantioikeuksien parantaminen. Toisen suunnitelman toimenpiteiden toteutus ja arviointi on vielä tätä suunnitelmaa valmisteltaessa kesken ja jatkuu vuoden 2025 loppuun saakka.

Toimeenpanosuunnitelman toteuttamista on tukenut eduskunnan NAPElle vuonna 2022 myöntämä 300 000 euron rahoitus Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon vuosille 2023–2024. Rahoituksen avulla vahvistettiin sopimuksen toimeenpanon edellyttämää tietopohjaa esimerkiksi tuottamalla selvitykset väkivallan tekijöiden katkaisuhjelmista (30 000 euroa)¹⁰ ja naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan opinnoista korkeakouluissa¹¹ (30 000 euroa) sekä jatkoanalyysiä ja raportointia Tilastokeskuksen Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 tutkimuksesta (78 000 euroa).¹² Rahoituksen turvin vahvistettiin valtion väkivallan uhreille tarjoamia erityistukipalveluja ja tuettiin väkivallan vastaisen työn kansallista koordinaatiota ja rakenteita hyvinvointialueilla. Nollalinjan chatin toiminnan turvaamiseen käytettiin 50 000 euroa, mikä mahdollisti palvelun jatkumisen puolen vuoden ajan vuoden 2023 loppuun saakka. Lisäksi 80 000 euroa käytettiin hyvinvointialueiden tukemiseen ja SERI-tukikeskusten kansalliseen koordinaatioon. Rikosseuraamuslaitoksen lähisuhdeväkivallan lyhytohjelman tukemiseen ohjattiin 30 000 euroa ja Naisten linjalle osoitettiin 2000 euroa järjestöjen GREVIOLle tekemän raportin kääntämiseen englanniksi.

1.1 Toimeenpanosuunnitelman valmistelu ja lähtökohdat

Toimeenpanosuunnitelman valmistelusta vastasi NAPE-toimikunta ja toimikunnan sihteeristö. Istanbulin sopimuksen velvoitteiden ja GREVION suositusten lisäksi suunnitelmassa huomioidaan tutkimuksesta rakentunut tietopohja, jota NApEn teettämät selvitykset toimeenpanon kannalta merkittävistä ai-

¹⁰ Kaikkonen, S., 2024. Lähisuhdeväkivallan ja seksuaaliväkivallan tekijätyö Suomessa: Palvelut, ohjelmat ja lähisuhdeväkivallan tekijöiden kohtaaminen sote-palveluissa.

¹¹ Lidman, S., 2025. "Sen tulisi olla pakollista!" Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan teemat korkeakouluopetuksessa.

¹² NAPE-toimikunnan tilaamat Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 -tutkimuksen lisätarkastelut. Tilastokeskus

heista ovat osaltaan vahvistaneet. Osana valmistelua NAPE järjesti viisi työpajaa, joihin osallistui NAPEn jäsenistöä, järjestötoimijoita, tutkijoita, hyvinvointialueiden lähisuhdeväkivaltatyötä koordinoivia tahoja sekä muita asiantuntijoita. Työpajoihin osallistui keskimäärin 50 eri tahojen edustajaa. NAPE järjesti yhden työpajan yhteistyössä Saamelaiskäräjien kanssa vastatakseen GREVION suosituksiin saamelaiserityisistä kysymyksistä. Työpajoissa tuotetut ehdotukset sekä asiantuntija-arvio toimivat osana toimeenpanosuunnitelman tietopohjaa.

Toimeenpanosuunnitelman valmistelutyössä on myös otettu huomioon valtioneuvostotasolla meneillään oleva muu työ naisiin kohdistuvan väkivallan, sukupuolistuneen väkivallan ja perhe- ja lähisuhdeväkivallan torjumiseksi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma sisältää useita väkivallan torjuntaan liittyviä toimenpiteitä¹³. Näitä toimenpiteitä on koottu yhteen sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimaan Hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan 2024–2027.¹⁴ Vastaavasti kesäkuussa 2024 voimaan tullut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1385 naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta on pyritty huomioimaan muilta osin kuin lainsäädäntömuutoksia edellyttävien velvoitteiden osalta. Oikeusministeriö on asettanut työryhmän direktiivin kansallista täytäntöönpanoa varten. Työryhmän tehtävänä on arvioida direktiivin edellyttämät lainsäädäntömuutostarpeet ja valmistella tarvittavat muutosehdotukset. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 14.6.2027.

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman rinnalla valmistellaan myös Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelmaa lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä vuosille 2026–2033. Toimeenpanosuunnitelmat täydentävät toisiinsa ja valmistelu on tehty yhteistyössä. Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma kattaa ikävuodet 0–17 ja Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmassa keskitytään nuoriin 15 vuoden iästä alkaen ja aikuisiin. Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma sisältää jatkossa myös nk. Lanzaroten sopimuksesta tulevat lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan vastaista työtä koskevat velvoitteet¹⁵. Valmistelussa on lisäksi huomioitu lapsistrategian

¹³ Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023.

¹⁴ Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024–2027. Sosiaali- ja terveysministeriö.

¹⁵ Lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (Lanzaroten sopimus), 2011

toimeenpanosuunnitelma, sekä kansallinen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen toimintaohjelma ja siitä laadittu väliarviointi vuosilta 2019–2023. Tämän lisäksi kansallinen naiset, rauha ja turvallisuus toiminta-suunnitelma¹⁶ ja valmisteilla oleva perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma on huomioitu.

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmien ja muiden yllä mainittujen toimintasuunnitelmien lisäksi valtioneuvosto on edistänyt naisiin kohdistuvan väkivallan torjumista Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmassa oikeusministeriössä vuosina 2020–2023¹⁷. Ohjelma sisälsi 32 toimenpidettä, joilla pyrittiin muun muassa ennaltaehkäisemään kunniaan liittyvää ja digitaalista väkivaltaa, parantamaan esitutkinta- ja oikeusviranomaisten osaamista sekä vahvistamaan väkivallan ehkäisyn rakenteita. Torjuntaohjelmasta tehty loppuraportti¹⁸ sekä ohjelman arviointiraportti on huomioitu tässä valmiste-lussa.¹⁹

1.2 Toimeenpanosuunnitelman rakenne

Toimeenpanosuunnitelma on jaettu neljään osaan Istanbulin sopimuksen peruseriaatteiden mukaan, jotka ovat väkivallan ennaltaehkäisy, suojelu, syyte-toimet ja yhteensovitetut toimintaperiaatteet. Toimeenpanosuunnitelman ensimmäisessä osassa käsitellään naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisyä. Toisen osan aiheena on väkivallan uhreille sekä muille osapuolille tarjottavat palvelut ja tuki. Kolmannessa osassa käsitellään väkivallan uusiutumisen ehkäisyä ja rikosvastuun toteutumista. Viimeisenä neljännessä osassa keskitytään eri politiikka- ja lainsäädäntötoimien ja toimintaperiaatteiden yhteensovittamiseen ja toimeenpanon edellyttämään tiedonkeruuseen. Toimeenpanosuunnitelmassa on kolme läpileikkaavaa päätavoitetta, jotka otetaan huomioon toimenpiteiden toteuttamisessa.

¹⁶ Naiset, rauha ja turvallisuus – Suomen kansallinen toimintaohjelma 2023–2027. Ulkoministeriö

¹⁷ Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020-2023. Oikeusministeriö.

¹⁸ Ruuskanen, E., Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020-2023 loppuraportti. Oikeusministeriö.

¹⁹ Lidman, S., ”Ei mitään kertatoimenpiteitä”: Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020–2023 arviointi. Oikeusministeriö.

Läpileikkaavat päätavoitteet

- sukupuolen ja erilaisten risteävien haavoittuvuustekijöiden huomioimisen vahvistaminen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisessä ja torjunnassa
- rakenteiden, koordinaation ja moniammatillisen yhteistyön lujittaminen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisessä ja torjunnassa
- naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan tietopohjan vahvistaminen väkivallan ehkäisemisessä ja torjunnassa

Sukupuolen ja erilaisten risteävien haavoittuvuustekijöiden huomioiminen

Sukupuolinäkökulma on yksi Istanbulin sopimuksen lähtökohdista. Sopimuksessa naisiin kohdistuva väkivalta määritellään rakenteellisena syrjinnän muotona. Sopimus velvoittaa huomioimaan sukupuolen ja pyrkimään sopimuksen täytäntöönpanossa ja vaikutusten arvioinnissa sukupuolten välisen tasa-arvon vahvistamiseen. GREVIO on huomauttanut Suomelle tarpeesta huomioida paremmin naisiin kohdistuvan väkivallan sukupuolistuneisuus, ja tästä johtuvat naisten erityistarpeet sopimuksen toimenpiteissä.

Sukupuolen lisäksi myös erilaiset risteävät haavoittuvuustekijät vaikuttavat väkivallan kokemiseen. Istanbulin sopimuksen toimeenpanossa on keskeistä syrjimättömyys esimerkiksi ihonvärin, uskonnon, poliittisen mielipiteen, kansallisen vähemmistöön kuulumisen, iän, vamman ja maahanmuuttajataustan perusteella. GREVIO on antanut Suomelle huomautuksia tarpeesta huomioida paremmin väkivallan kokemisen riskiä nostavaa moniperusteista syrjintää väkivallan ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa.

Istanbulin sopimuksessa haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin erityisten olosuhteiden vuoksi luetaan muun muassa: raskaana olevat ja pienten lasten äidit, vammaiset henkilöt, haja-asutusalueilla asuvat henkilöt, päihteitä

käyttävät henkilöt, seksityöntekijät, kansalliseen vähemmistöön kuuluvat henkilöt, maahanmuuttajataustaiset henkilöt, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, kodittomat henkilöt, sekä lapset ja vanhukset.

Rakenteet, koordinaatio ja moniammatillinen yhteistyö

Istanbulin sopimus korostaa viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyön merkitystä väkivallan ehkäisyssä ja uhrien tukemisessa. Yhteistyön pohjana tulisi toimia moniammatilliset ja poikkihallinnolliset väkivallan ehkäisyn rakenteet, joiden keskiössä on uhrin oikeuksien toteutuminen ja ymmärrys naisiin kohdistuvasta väkivallasta sukupuolistuneena väkivaltana. Tämä edellyttää mm. oikeuslaitoksen, poliisin, paikallis- ja aluehallintoviranomaisten sekä kansalaisjärjestöjen tiivistä yhteistyötä. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että väkivallan uhrit saavat riittävää suojelua ja tukea. Toimivat rakenteet mahdollistavat väkivallan tunnistamisen, väkivaltaa kokeneiden tarpeiden arvioinnin ja ohjaamisen asianmukaisiin yleisiin tai erityisiin tukipalveluihin. Tämä vaatii selkeää vastuunjakoja, säännöllistä koulutusta ja jatkuvaa yhteistyön arviointia.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan tietopohjan vahvistaminen väkivallan ehkäisemisessä ja torjunnassa

Istanbulin sopimus velvoittaa ehkäisemään ja torjumaan väkivaltaa kokonaisvaltaisesti ja tietopohjaisesti. Väkivallan vastaisen työn onnistuminen edellyttää ajantasaista ja kattavaa tietopohjaa, kuten tietoa väkivaltakokemusten yleisyydestä, seurauksista, tuen piiriin ja oikeuksiin pääsystä sekä väkivallan tekijöiden rikosvastuun toteutumisesta. Istanbulin sopimus velvoittaa Suomea toteuttamaan säännöllisin väliajoin väestötutkimuksia sekä tukemaan tutkimuksen tekoa väkivallan perussyistä, seurauksista, tuomioon johtavista rikosilmoituksista sekä väkivallan vastaisten toimien vaikuttavuudesta. Suomi on saanut suosituksia GREVIOLta etenkin tarpeesta kerätä systemaattisemmin tietoa uhrin ja tekijän suhteesta lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen järjestelmissä sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Suomea on kehoitettu myös tekemään säännöllisin väliajoin kyselytutkimuksia naisiin kohdistuvan väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan esiintyvyydestä.

1.3 Toimeenpanosuunnitelman toteutuksen koordinointi ja seuranta

Aiempien toimeenpanosuunnitelmien tavoin Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaan vuosille 2026–2033 sisältyy pitkän ajan tavoitteita, jotka on laadittu Istanbulin sopimuksen velvoitteiden ja GREVION Suomelle ja sopimusosapuolille antamien suositusten perusteella. Suunnitelma sisältää seuraavien kahdeksan vuoden aikana toteutettavia konkreettisia toimenpiteitä, joilla pyritään käynnistämään tai toteuttamaan tarvittava muutos tavoitteiden saavuttamiseksi.

NAPE-toimikunta koordinoi Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttamista, seuranta ja vaikutusten arviointia. Toimeenpanosuunnitelmaa toteutetaan laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Toimeenpanosuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteiden päävastuutaho, muut vastuutahot ja toimenpiteen toteuttamisen kannalta muita tärkeitä toimijoita. Viranomaiset vastaavat toimenpiteiden toteuttamisesta joko päävastuutahon tai muun vastuutahon roolissa. Vastuu toimenpiteiden toteuttamisesta on aina vastuutahoiksi merkityillä organisaatioilla, mutta toimenpiteitä on hyvä toteuttaa yhteistyössä muiden tärkeiden toimijoiden kanssa. Tärkeiden toimijoiden joukkoon on kirjattu muita tahoja kuin viranomaiset, kuten järjestöt, yksityiset toimijat, tutkijat ja korkeakoulut.

Tarkoitus on, että suunnitelman toimeenpanon toteuttajina voivat olla niin julkinen sektori kuin yksityinen ja kolmas sektori riippuen toimenpiteestä ja sen tarkoituksesta/päämäärästä. Eri toimijat voivat liittyä mukaan suunnitelman toteutukseen joko itsenäisesti tai kumppanuudessa muiden toimijoiden kanssa. Esimerkiksi järjestöt ja yksityiset toimijat voivat joissain toimenpiteissä olla hyviä julkisen toimijan kumppaneita. Kuhunkin toimenpiteeseen voidaan näin myöhemminkin toimeenpanosuunnitelman toteutuksen aikana lisätä näkyviin eri toimijoiden työtä.

Toimeenpanon edistymisen ja vaikutusten arvioinnin mittareilla pyritään toimeenpanon johdonmukaisempaan seurantaan. Toimeenpanoa tullaan jatkossa seuraamaan kahden vuoden välein vastuutahoille suunnatulla kyselyllä. Lisäksi puolivälissä toimeenpanokautta toteutetaan väliarviointi. Arvioinnin pohjalta toimenpiteitä voidaan tarvittaessa tarkentaa ja täydentää toimeenpanokauden aikana. Tarvittaessa toimeenpanosuunnitelmaa voidaan päivittää

tilanteen sitä edellyttäessä. Tämä mahdollistaa toimeenpanon jatkuvan kehittämisen ja reagoimisen muutoksiin niin toimeenpanon toimintaympäristössä kuin naisiin kohdistuvan väkivallan, sukupuolistuneen väkivallan ja perhe- ja lähisuhdeväkivallan eri ilmiöissä.

Toimeenpanosuunnitelman toimenpiteiden toteutukselle ei ole osoitettu erillistä rahoitusta, joten toimenpiteitä toteutetaan pääasiassa eri hallinnonalojen määräraahakehysten puitteissa. Toimeenpanosuunnitelmaan on kirjattu niitä toimenpiteitä, joita sopimuksen toteuttamiseksi vuosien 2026–2033 aikana olisi perustellusti hyvä tehdä. Lähtökohtana on ollut, että useimmat esitettävät toimenpiteet olisi mahdollista toteuttaa ilman erillisrahoitusta. Jos toimenpide edellyttää lisärahoitusta, se voidaan mahdollisesti kattaa esimerkiksi ministeriöiden tai muiden vastuuorganisaatioiden erillisrahoituksella tai hankerahoituksella.

1.4 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan esiintyvyys

Naisiin kohdistuva väkivalta määritellään Istanbulin sopimuksessa (artikla 3) naisiin kohdistuvaksi ihmisoikeusloukkaukseksi ja syrjinnän muodoksi. Se kattaa kaikki sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä. Määritelmään sisältyy myös tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen sekä mielivaltaisen vapaudenriisto. Naisiin kohdistuva väkivalta tarkoittaa väkivaltaa, joka kohdistetaan naiseen hänen naiseutensa vuoksi tai joka kohdistuu suhteellisesti useimmin naisiin. Se on sukupuolistuneen väkivallan muoto, jota pääasiassa miehet kohdistavat naisiin ja tyttöihin. Naisiin kohdistuva väkivalta on ensimmäisen kerran määritelty ihmisoikeusloukkaukseksi YK:ssa vuonna 1992.²⁰

Istanbulin sopimuksessa perheväkivalta tarkoittaa kaikkia perheen tai kodin sisäisiä tai entisten tai nykyisten puolisoitten tai kumppanien välisiä ruumiillisen, seksuaalisen, henkisen tai taloudellisen väkivallan tekoja riippumatta siitä,

---

²⁰ Declaration on the Elimination of Violence against Women. General Assembly Resolution 48/104 sekä CEDAW General recommendation No. 19: Violence against women 1992.

asuuko väkivallantekijä tai onko hän asunut samassa asunnossa uhrin kanssa. Sopimus kattaa perheväkivallan osalta miesten ja poikien kokeman väkivallan. Syrjinnän kiellon myötä sopimus kattaa myös sukupuolivähemmistöihin kohdistuvan väkivallan.

Naisiin kohdistuva väkivalta on merkittävä ongelma Suomessa. Naisten parisuhdeväkivallan kokemuksia raportoidaan Suomessa muihin Euroopan unionin jäsenmaihiin verrattuna paljon. Tietoa naisiin kohdistuvan väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan laajuudesta on saatavilla viranomaislähteistä sekä väkivallan kokemuksia kartoittavista kyselytutkimuksista. Väestötason kyselytutkimukset ovat tärkeä tietolähde, koska naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja sukupuolistuneesta väkivallasta ilmoitetaan harvoin viranomaisille.²¹

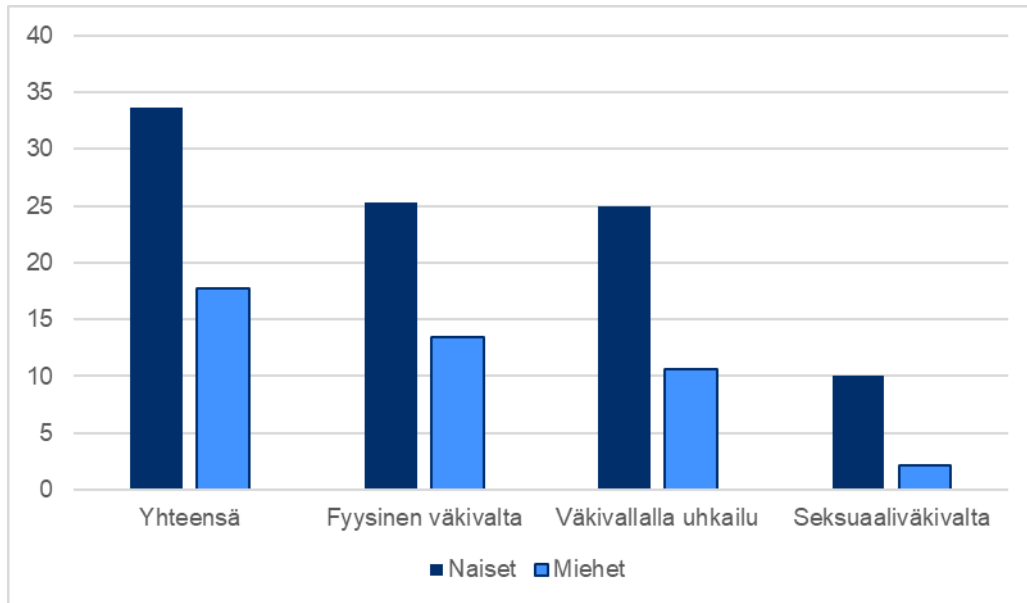
Sukupuolistuneen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan mukaan lukien naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyyttä 16–74-vuotiaiden keskuudessa mitattiin Tilastokeskuksen vuoden 2021 Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa -tutkimuksessa, joka toteutettiin osana EU:n Gender-Based Violence -tutkimushanketta.²² Kyselyssä joskus parisuhteessa olleista naisista kolmasosa ja miehistä kuudesosa oli kokenut kumppanin fyysistä väkivaltaa.²³ Henkistä parisuhdeväkivaltaa oli kokenut 41 prosenttia miehistä ja puolet naisista, joiden kokema väkivalta oli yleisesti miehiä vakavampaa ja toistuvaa. Kumppanin tekemää seksuaaliväkivaltaa oli kokenut kymmenen prosenttia naisista ja kaksi prosenttia miehistä.

²¹ EU gender-based violence survey – Key results. Experiences of women in the EU-27

²² Attila, H., ym. Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 Lopputaloudellinen raportti. Tilastokeskus

²³ Fyysiseen väkivaltaan sisältyy tässä myös fyysisen väkivallan uhka ja seksuaaliväkivalta

Kuvio 1. Parisuhdeväkivaltaa kokeneet väkivaltamuodoittain, % 16–74 vuotiaista parisuhteessa olleista.

Väkivallalle on tyypillistä ylisukupolvisuus. Vanhempien tekemää väkivaltaa alle 15-vuotiaana raportoi NAPEn tilaaman lisäselvityksen tarkastelussa kokeneensa noin puolet vastaajista. Vanhempien välistä henkistä tai fyysistä väkivaltaa oli todistanut 60 prosenttia naisista ja puolet miehistä. Seksuaaliväkivaltaa alle 15-vuotiaana kokenut 14 prosenttia naisista ja 4 prosenttia miehistä.²⁴

Pari- ja lähisuhdeväkivallan yleisyys ilmenee myös viranomaistilastoista. Vuonna 2024 viranomaisten tietoon tulleissa pari- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa oli Rikos- ja pakkokeinotilaston²⁵ mukaan 12 500 uhria, mikä on 2 prosenttia edellisvuotta enemmän. Uhreista aikuisia oli 9500 ja alaikäisiä 3000. Väkivalta on vahvasti sukupuolistunutta. Aikuisista uhreista naisia oli 74 prosenttia, alaikäisistä 51 prosenttia oli tyttöjä. Pari- ja lähisuhdeväkivallan syylliseksi epäillyistä yhteensä 75 prosenttia oli miehiä. Alaikäisten uhrien osalta epäillyistä oli miehiä 66 prosenttia.

²⁴ Attila, H. ja Keski-Petäjä, M., Lapsuudessa koettu ja todistettu väkivalta. 2025. Tilastokeskus.

²⁵ Tilastokeskus: rikos- ja pakkokeinotilasto 2024.

Henkirikoskatsauksessa seurataan vuosittaisten lähisuhdehenkirikosten määrää. Vuosina 2009–2022 on tapahtunut keskimäärin 33 henkirikosta lähisuhteessa, joista 20 on tapahtunut parisuhteessa.²⁶ Rikos- ja pakkokeinotilaston tietojen mukaan vuosina 2010–2024 parisuhteessa tapahtuneissa henkirikoksissa naisten osuus uhreista oli noin 80 prosenttia ja lähisuhteissa yhteensä noin 70 prosenttia.

Seksuaaliväkivalta on erityisen haavoittava naisiin kohdistuvan ja sukupuolistuneen väkivallan muoto. Viranomaisten tietoon tuli 9100 seksuaalirikosta vuonna 2024, mikä on 1800 enemmän kuin edellisvuonna. Tähän on osaltaan vaikuttanut 1.1.2023 voimaan tullut seksuaalirikoslainsäädännön uudistus. Uuden lainsäädännön mukaisia raiskauksia kirjattiin 1900 vuonna 2024 ja vanhan lain mukaisia raiskauksia 233.²⁷

Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 tutkimuksessa 43 prosenttia naisista ja 12 prosenttia miehistä kertoi kokeneensa seksuaaliväkivaltaa elämänsä aikana. Raiskauksen uhriksi oli joutunut 16 prosenttia naisista ja kolme prosenttia miehistä. Kumppanin tekemän seksuaaliväkivallan yleisin muoto oli raiskaus. Parisuhteessa seksuaalista väkivaltaa oli kokenut 10 prosenttia naisista ja kaksi prosenttia miehistä. Lievemmissä seksuaaliväkivallassa tyypillisin tekijä oli uhrille tuntematon henkilö.

Seksuaalisen häirinnän yleisyys nousi esiin myös UN Women Suomen tutkimusraportissa, johon vastaavista naisista yhdeksän kymmenestä oli kokenut häirintää elämänsä aikana. Yleisimmät seksuaalisen häirinnän muodot olivat ei-toivottu koskettaminen (59 %), perään huutelu (54 %) ja epäasiallinen kommentointi (53 %). 81 % naisista oli kokenut seksuaalista häirintää julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Tyypillisimmät paikat, joissa naiset kokivat seksuaalista häirintää, olivat anniskeluravintolat (61 %) ja julkiset ulkotilat (59 %). Hälyttävää tuloksissa oli myös se, kuinka seksuaalisen häirinnän seuraukset vaikuttivat väkivaltaa kokeneisiin ja heidän toimintaansa. Kaksi kolmasosaa väkivaltaa kokeneista raportoi useita seurauksia kuten liikkumisen rajoittaminen (37 %) ja turvatoimien käyttäminen yksin ulkona liikkuesssa (34 %).

²⁶ Törölä, M., Reaeste, A., Malinen, S., Henkirikoskatsaus 2024.

²⁷ Ilmoitettujen pahoinpitelyjen määrä väheni 2,6 % ja ryöstöjen 5,1 % vuoden 2024 ennakkotietojen mukaan. Tilastokeskus

Seksuaalinen häirintä on yleinen ilmiö myös työelämässä. Tilastokeskuksen vuoden 2021 tutkimuksen mukaan 54 prosenttia 18–74 vuotiaista naisista ja 14 prosenttia miehistä on kokenut seksuaalista häirintää työelämässä. Naisiin kohdistunut häirintä oli merkittävästi miehiä toistuvampaa. Häirintä on tyypillisesti asiattomia vitsejä ja ei-toivottua fyysistä kontaktia. NAPEn rahoittamassa lisätarkastelussa korostui nuorten naisten kokeman häirinnän yleisyys, joista kokemuksia oli korkeimmillaan 80 prosentilla. Valtaosassa naisten kokemassa ja kolmasosassa miesten kokemassa häirinnässä tekijänä on mies. Häirintää koetaan pääasiassa asiakkaiden ja työkavereiden taholta.²⁸

Nuorten kokemaa seksuaaliväkivaltaa mitattiin vuoden 2023 Kouluterveyskyselyssä. Vastanneista 8.–9. luokkalaisista häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua oli viimeisen vuoden aikana kokenut 45 prosenttia tytöistä ja kymmenes pojista. Seksuaaliväkivaltaa kertoi kokeneensa 12 prosenttia tytöistä ja 6 prosenttia pojista. Seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä oli vuoden aikana kokenut 38 prosenttia tytöistä ja yhdeksän prosenttia pojista.

Digitaalinen väkivalta ja verkkohäirintä ovat kasvavia naisiin kohdistuvan ja sukupuolistuneen väkivallan muotoja, joita kartoitettiin Tilastokeskuksen vuoden 2021 tutkimuksessa. Vastaajista puolet kertoi havainneensa ja neljäsosa kokeneensa väkivaltaa tai häirintää verkossa. Suurin sukupuolten välinen ero löytyy NAPEn lisätarkasteluraportin mukaan lähisuhteisiin liittyvässä häirinnässä. Naisista 14 prosenttia oli kokenut parisuhteeseen tai sukulaissuhteisiin liittyvää häirintää, miehistä 6 prosenttia. Miehet kokevat hieman naisia enemmän häirintää julkisesti, naiset taas selvästi enemmän yksityisesti. Häirinnän havaitseminen ja kokeminen sekä vapaa-ajalla koettu häirintä ovat selvästi yleisempiä nuoremmassa ikäryhmässä. Myös lähisuhteisiin liittyvä häirintä ja itseen tai läheisiin kohdistuvien fyysisten väkivallan uhkausten kohteeksi joutuminen olivat yleisiä nuorilla ikäryhmillä.²⁹

Vainoamista eli jatkuvia ei-toivottuja yhteydenottoja, uhkailua, seuraamista tai tarkkailua oli kokenut NAPEn lisätarkastelun mukaan joka kolmas naisista ja joka viides miehistä. Vainoamiskokemukset ovat yleisimpiä naisten, erityisesti

²⁸ Seksuaalinen häirintä työelämässä. 2024. Tilastokeskus

²⁹ von Bell. ja Pietiläinen, M., Tutkimuksesta tiiviisti: Verkkohäirintä sukupuolistuneen väkivallan muotona. Tilastokeskus.

25–34-vuotiaiden naisten keskuudessa, joilla siitä on kokemusta 39 prosentilla. Vainoaja on tyypillisesti mies ja vainoaminen ilmeni yleisimmin ei-toivotuina yhteydenottoina ja lahjoina. Vainoamisesta ilmoitettiin poliisille harvoin.³⁰

Kunniaan liittyvää väkivaltaa oli Tilastokeskuksen vuoden 2021 tutkimuksen mukaan havainnut tai kokenut miltei joka kymmenes 16–74 vuotiaista. Elämän aikana kunniaan liittyvää väkivaltaa tai sen uhkaa kertoi kokeneensa 2 prosenttia vastaajista. Väkivallan koetaan ja havaitaan eniten nuoremmassa ikäryhmissä. Väkivalta koskettaa jopa 15 prosenttia alle 25-vuotiaista. Syntyperän mukaan kunniaan liittyvän väkivallan kokeminen ja havaitseminen on yleisintä ulkomaalaistaustaisen keskuudessa, erityisesti vanhemmissa ikäryhmissä. Avioliiton vastoin omaa tahtoaan oli solminut prosentti vastaajista, joiden yleisin syy avioitua oli muiden painostus tai taivuttelu. Suhtautuminen kulttuurisista syistä tehtävään sukuelinten silpomiseen oli pääasiassa kielteistä, etenkin vanhemmissa ikäryhmissä.³¹

Väkivallalla on uhreille monenlaisia **seurauksia**, jotka ovat väkivallan kokemusten tavoin selvästi sukupuolittuneita. Tilastokeskuksen 2021 tutkimuksessa parisuhdeväkivallasta oli seurannut fyysisiä vammoja 14 prosentille naisista ja 6 prosentille miehistä. Psykykkistä oireilua aiheuttanutta väkivaltaa raportoi 11 prosenttia naisista ja 3 prosenttia miehistä. Eniten vammoista ja oireista kärsivät seksuaaliväkivaltaa kokeneet. Väkivalta aiheuttaa monenlaisia terveyshaittoja kuten fyysisiä vammoja ja kiputiloja, mielenterveysongelmia, gynekologisia ongelmia, nukkumisvaikeuksia ja erilaisia pitkäaikaissairauksia.³²

Verkkohäirintää tai -väkivaltaa kokeneista naisista 72 prosenttia ja 56 prosenttia miehistä kuvasi sillä olleen heille seurauksia. Myös väkivallan tai häirinnän todistamisella oli enemmän seurauksia naisille, joista 76 prosenttia raportoi seurauksista, miehistä 55 prosenttia. Naisille jo häirinnän havaitseminen näyttää vähentävän tai rajoittavan voimakkaasti osallistumista verkossa tai sosiaalisessa mediassa käytäviin keskusteluihin. Naisista näin raportoi 64 prosenttia

³⁰ Attila, H. ja Pietiläinen, M., Vainoaminen, 2025. Tilastokeskus.

³¹ Attila, H., Yhteisöllinen väkivalta, 2024. Tilastokeskus.

³² Siltala, H., 2022. Lähisuhdeväkivallan tehokkaampi tunnistaminen vähentäisi väkivallasta aiheutuvia terveyshaittoja ja -kustannuksia.

ja miehistä 43 prosenttia. Naiset raportoivat myös psyykkisiä oireita miehiä useammin.

Lähisuhdeväkivallalla on myös selviä vaikutuksia terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluiden käyttöön ja kustannuksiin. Lähisuhdeväkivallan aiheuttama terveydenhuoltopalveluiden vuosittainen lisäkustannus on arviolta 1024 euroa henkilöä kohden verrattuna muuhun väestöön. Viiden vuoden aikana naisten kokeman fyysisen parisuhdeväkivallan aiheuttamat suorat terveydenhuollon lisäkustannukset ovat noin 150 000 miljoonaa euroa vuodessa. Lähisuhdeväkivallan kokijat näyttävät myös käyttävän sosiaali- ja oikeuspalveluja moninkertaisesti muuhun väestöön nähden. Kustannukset eivät rajoitu viiteen vuoteen, mutta väkivallan tunnistaminen vaikuttaa kääntävän kustannukset laskuun.³³

Myös väkivallan pelko oli vuoden 2023 kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan selvästi yleisempää naisten keskuudessa. Vastanneista 15–74 vuotiaista 39 prosenttia naisista ja 23 prosenttia miehistä kertoi pelänneensä iltaisin kodin ulkopuolella tapahtuvaa väkivaltaa kuluneena vuonna. Perheväkivallan uhriksi joutumista raportoi pelänneensä seitsemän prosenttia naisista ja kolme prosenttia miehistä.³⁴

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluminen ja toimintarajoitteet altistavat väkivallalle. Tilastokeskuksen 2021 tutkimuksessa joskus parisuhhteessa olleista seksuaali- ja sukupuolivähemmistön edustajista 28 prosenttia ja vakavaa terveyshaittaa kokevista 29 prosenttia raportoi kokeneensa henkistä parisuhdeväkivaltaa viimeisen viiden vuoden aikana. Kaikista vastaajista sitä raportoi 21 prosenttia. Fyysistä tai seksuaaliväkivaltaa tai uhkailua raportoi 17 prosenttia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvista ja 11 prosenttia vakavaa terveyshaittaa kokevista. Kaikista vastaajista näin raportoi kahdeksan prosenttia. Myös vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluneet 8. ja 9. luokkalaiset raportoivat enemmän niin vanhempien ja muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa sekä häiritsevää seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua.³⁵

³³ Siltala, H., ym. 2022. Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa.

³⁴ Beuker, A., Näsi, M., 2024. Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023: Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia.

³⁵ Kouluterveyskysely, 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Väkivallan yleisyys ilmeni myös THL:n, Invalidiliiton ja Kynnys ry:n vuoden 2022 tutkimushankkeen tuloksista, joissa toimintarajoitteiset nuoret ja aikuiset raportoivat lähisuhdeväkivallan eri muotoja tai niillä uhkaamista selvästi muuta väestöä useammin. Toimintarajoitteiset naiset raportoivat erityisesti seksuaalisen häirinnän kokemuksia ja miehet fyysisellä väkivallalla uhkaamista.³⁶

Myös ikääntyminen altistaa väkivallalle. Ikääntyneiden kokeman kaltoinkohtelun yleisyys vaihtelee tutkimuksen mukaan 3,4–30 prosentin välillä. Kaltoinkohtelua tapahtuu useimmiten lähisuhteessa.³⁷ THL:n vuoden 2023 selvityksen mukaan vanhuspalveluiden toimintayksiköistä lähes puolet oli havainnut asiakkaan kaltoinkohtelua. Kotihoidon yksiköistä 43 prosenttia raportoi kaltoinkohtelua omaisen tai läheisen taholta.³⁸

Tämän lisäksi nuoriin naisiin kohdistuu monenlaista väkivaltaa. NAPEn tilaamassa lisätarkastelussa Tilastokeskuksen 2021 tutkimuksesta puolet 16–25 vuotiaista naisista oli kokenut väkivaltaa, 22 prosenttia lievää väkivaltaa ja viidesosa vakavaa väkivaltaa tai raiskauksen. Vertaillen 18–25-vuotiaiden naisten ja 18–30-vuotiaiden miesten väkivaltakokemuksia moninkertainen määrä naisia on kokenut seksuaaliväkivaltaa. Naiset kokevat myös vakavaa väkivaltaa kumppanin taholta kolme kertaa enemmän kuin miehet. Seksuaalista ahdistelua lapsena on kokenut kaksitoista prosenttia nuorista naisista.³⁹

Kansallisiin vähemmistöihin kuuluvista kuten saamelais- ja romanitaustaisten naisten kokemasta väkivallasta Suomessa ei ole kattavaa ajantasaista tietoa. Ruotsissa sekä Norjassa saamelaisnaisten on havaittu altistuvan lähisuhdeväkivallan eri muodoille selvästi saamelaisia miehiä sekä valtaväestöön kuuluvia naisia enemmän.⁴⁰

---

³⁶ Luoma, M-L., ym. 2022, Vammaisten henkilöiden kokeman lähisuhdeväkivallan yleisyys ja palvelujen saatavuus: Määrällinen ja laadullinen tarkastelu.

³⁷ Luoma, M.-L., ym. 2018. Kotona asuviin ikääntyneisiin kohdistuva kaltoinkohtelu ja väkivalta.

³⁸ Luoma, M-L., ym. Puolet vanhuspalvelujen toimintayksiköistä havainneet asiakkaiden kaltoinkohtelua. 2023. THL

³⁹ Attila, H., ym. Nuorten naisten kokeman väkivallan kokonaistarkastelu, 2024. Tilastokeskus.

⁴⁰ Brandén, J., ym. 2024. Våld mot samiska kvinnor. Umeåns Universitet.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta tai sen uhriksi joutumisen riskistä ei ole järjestelmällisesti kerätty kattavaa tietoa Suomessa. Vuonna 2021 silpomisen läpikäyneiden naisten ja tyttöjen määrän arvioitiin olevan Suomessa noin 10 000. Silpomisen riskissä olevien määräksi on arvioitu maksimissaan 3075 tai 645, riippuen siitä miten maahanmuuton ja kulttuuriin sopeutumisen uskotaan vaikuttavan asenteisiin.⁴¹

Eriksen, A.M.A ym., 2021. Intimate partner violence and its association with mental health problems: The importance of childhood violence - The SAMINOR 2 Questionnaire Survey.

⁴¹ Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen toimintaohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriö.

2 Tavoitteet ja toimenpiteet

Istanbulin sopimuksen tavoitteina on artikla 1 mukaisesti ”suojella naisia kaikilta väkivallan muodoilta sekä ehkäistä ja poistaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa ja saattaa väkivallantekijät rikosvastuuseen ja edistää kaikkien naisten syrjinnän muotojen poistamista sekä naisten ja miesten välistä tosiasiallista tasa-arvoa”. Siten myös tämän toimeenpanosuunnitelman pidemmän aikavälin tavoitteena on sopimuksen mukaisten ihmisoikeuksien toteutuminen ja väkivallan vähentyminen pyrkien turvaamaan väkivallaton tulevaisuus kaikille naisille ja tytöille.

Tässä toimeenpanosuunnitelmassa sitoudutaan seuraamaan naisiin kohdistuvan väkivallan esiintyvyyttä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 tavoitteen 5 – ”Saavutetaan sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistetaan naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia” alatavoitteen 5.2⁴² mukaisesti. Väkivallan esiintyvyyden seuranta on keskeistä väkivallan vähentämistavoitteen toteutumisen arvioimiseksi. Vaikka seuranta ei suoraan osoita yksittäisten toimenpiteiden vaikuttavuutta, se tarjoaa perustan tavoitteen etenemisen seuraamiselle. NAPE-toimikunta pitää tärkeänä, että kehitystä seurataan vuosittain kansallisesti, jotta voidaan varmistaa, että toimenpiteet vievät kohti asetettua päämäärää ja että politiikkatoimet perustuvat ajantasaiseen tietoon.

Tavoite 5.2

Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta julkisissa ja yksityisissä yhteyksissä, kuten ihmiskauppa ja seksuaalinen tai muu hyväksikäyttö.

Indikaattorit

5.2.1 Parisuhteessa olleet naiset ja 15 vuotta täyttäneet tytöt, jotka ovat kokeneet väkivaltaa kumppanin taholta prosentteina⁴³. Jossain elämänsä vaiheessa parisuhteessa olleiden naisten ja 15 vuotta täyttäneiden tyttöjen

42 Seurantaindikaattorit: SDG 5.2.1 ja 5.2.2.

43 5.2.1.a --- Yhteensä; 5.2.1.b --- 15–24-vuotiaat; 5.2.1.c --- 25–34-vuotiaat; 5.2.1.d --- 35–44-vuotiaat; 5.2.1.e --- 45–54-vuotiaat; 5.2.1.f --- 55–64-vuotiaat; 5.2.1.g --- 65–74-vuotiaat

osuus, jotka ovat kokeneet fyysistä, seksuaalista tai psykologista väkivaltaa nykyisen tai aiemman kumppanin taholta viimeisten 12 kuukauden aikana, väkivallan tyypin ja ikäluokan mukaan.

5.2.2 Jonkun muun kuin kumppanin taholta väkivaltaa kokeneet naiset ja tytöt prosentteina⁴⁴. 15 vuotta täyttäneiden naisten ja tyttöjen osuus, jotka ovat kokeneet fyysistä, seksuaalista tai psykologista väkivaltaa jonkun muun kuin kumppanin taholta viimeisen 12 kuukauden aikana, väkivallan tyypin ja ikäluokan mukaan.

Tilastokeskus kansallisena tilastoviranomaisena tuottaa vuosittain indikaattoreiden seurantatiedon NAPE-toimikunnalle.

2.1 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisy

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisevät toimet ovat keskeinen osa Istanbulin sopimusta. Sopimus velvoittaa toimiin väkivallan taustalla vaikuttavien asenteiden muuttamiseksi. Tämän lisäksi sopimus sisältää useita velvoitteita tietoisuuden lisäämiseksi väkivallan eri muodoista, tarpeesta ennaltaehkäistä väkivaltaa sekä väkivallan vaikutuksista lapsiin. Myös Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on sitouduttu torjumaan naisiin kohdistuvaa ja sukupuolistunutta väkivaltaa vahvistamalla ennaltaehkäisyä.

Tietoisuuden lisääminen väkivallasta sukupuolistuneena ilmiönä

Istanbulin sopimus perustuu ajatukselle naisiin kohdistuvan väkivallan sekä perheväkivallan sukupuolistuneisuudesta ja velvoittaa toimiin poistaakseen ennakkoluuloja, haitallisia sukupuol normeja sekä -rooleja, jotka ylläpitävät naisten alisteista asemaa yhteiskunnassa. Myös GREVIO on huomauttanut Suomelle tarpeesta huomioida sukupuoli paremmin sopimuksen toimeenpanossa. Yhtenä keinona GREVION on suositellut, että Suomessa järjestetään

---

44 5.2.2.a --- Yhteensä; 5.2.2.b --- 15–24-vuotiaat; 5.2.2.c --- 25–34-vuotiaat; 5.2.2.d --
- 35–44-vuotiaat; 5.2.2.e --- 45–54-vuotiaat; 5.2.2.f --- 55–64-vuotiaat; 5.2.2.g --- 65–
74-vuotiaat

säännöllisesti kampanjoita tietoisuuden lisäämiseksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan eri muodoista huomioiden moniperustaisen syrjinnän riskissä olevat ryhmät sekä kansalaisjärjestöjen asiantuntijuus näissä teemoissa.

Miehillä on merkittävä rooli naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisessä ja vähentämisessä. He voivat toimia väkivallan tekijöinä, todistajina tai sivusta-seuraajina, ja heidän kollektiivinen toimintansa voi joko tukea tai heikentää väkivallan vastaisia pyrkimyksiä. Miesten aktiivinen osallistuminen on keskeinen osa väkivallan ehkäisytyötä.⁴⁵ Miesten asenteet naisiin kohdistuvasta väkivallasta nousivat yleiseen keskusteluun Naisjärjestöt Yhteistyössä (NYTKIS) ry:n vuoden 2024 teettämän selvityksen myötä. Selvitykseen vastanneista miehistä osa koki naisten voivan ansaita heihin kohdistuvan väkivallan ja selvityksessä vaadittiin miehiltä suurempaa vastuuta väkivallan lopettamisesta. Amnesty:n vuoden 2025 kansalaistutkimuksessa vastaajien ymmärrys suostumuksesta oli vaillinaista. Useat vastaajat ajattelivat, että seksistä on kieltäydyttävä ääneen tai vastusteltava, jotta teko olisi seksuaaliväkivaltaa.⁴⁶ Miesten ja poikien rooli väkivallan vastaisessa työssä on tunnistettu kansallisesti. Hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa on toimenpiteenä tietoisuuden lisääminen kunniaan liittyvästä väkivallasta nuorille ja nuorten kanssa työskenteleville erityisesti miesten ja poikien roolin näkökulmasta.

Koulutus: Sopimuksen mukaan kaikkien koulutustasojen opetussuunnitelmiin tulee sisällyttää ikätasoista opetusta muun muassa naisiin kohdistuvasta väkivallasta, tasa-arvosta ja oikeudesta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. GREVIO on kehottanut Suomea vahvistamaan väkivaltaopetuksen käytännön toteutusta muun muassa sisällyttämällä sitä opetussuunnitelmiin. GREVIO on myös kehottanut Suomea vahvistamaan opettajien perus- ja täydennyskoulutusta naisiin kohdistuvasta ja sukupuolistuneesta väkivallasta, mukaan lukien risteävän syrjinnän riskissä olevat tytöt. Lapsistrategian toimeenpanosuunni-

---

⁴⁵ Guidelines on the place of men and boys in gender equality policies and in policies to combat violence against women (No. CM(2023)51-add2final), 2023. Council of Europe, Gender Equality Commission.

⁴⁶ Viini, M. ja Oksanen P.P., Asenne esiin! Suostumuksen ymmärrys ja luottamus viranomaisiin Suomessa, Amnesty International Suomen osasto.

telmassa on toimenpiteitä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämistä perusopetuksessa ja toisella asteella sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisesta varhaiskasvatuksessa ja ensiopetuksessa.

Ammattilaisten koulutus: Istanbulin sopimuksen mukaan väkivallan uhreja ja tekijöitä työssään kohtaavien alojen ammattilaisia on koulutettava väkivallan tunnistamisesta, uhrien tarpeista, uudelleenuhriutumisen ehkäisemisestä sekä palvelunohjauksesta. GREVIO on vaatinut Suomea vahvistamaan väkivaltaa kokeneita työssään kohtaavien ammattilaisten perus- ja täydennyskoulutusta naisiin kohdistuvan väkivallan muodoista, mukaan lukien digitaalinen väkivalta sekä haavoittuvien ryhmien erityispiirteet. Saamelaiskäräjien kanssa yhteistyössä järjestetyssä työpajassa nousi esiin tarve kouluttaa väkivaltaa kokeneita saamelaisia kohtaavia ammattilaisia saamelaiskulttuurin erityispiirteistä.

THL julkaisi vuoden 2025 alussa NApEn toimeksiannosta Lidmanin laatiman työpaperin naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan kansallisesta tilannekuvasta keskeisissä korkeakoulututkinnoissa ja koulutuksissa.⁴⁷ Tutkimuksessa havaittiin väkivallan teemoja lähes kaikissa tutkinnoissa ja koulutuksissa, mutta niihin käytetty aika oli usein vähäistä ja teemojen opiskelu osin valinnaista. Työpaperissa suositellaan väkivaltateemaisen opetuksen vahvistamista lainsäädännön, kuten hyvinvointialueiden ja kuntien vastuualueita ja väkivallan torjumisen käytäntöjä yhtenäistävän rakennelain keinoin. Lidman suosittelee työpaperissa myös väkivaltaopetuksen kirjaamista koulutusten rakenteisiin sekä mahdollistamalla työelämässä toimiville ammattilaisille kohdennettuja täydennyskoulutuksia.

GREVION mukaan ammattilaisten koulutuksen tulee perustua väkivallan tunnistamisen, traumatietoisuuden ja uhrilähtöisen työskentelyn sekä palveluohjauksen vakioituille menettelytavoille. Tähän liittyen GREVIO on kehottanut Suomea laatimaan laatuvaatimuksia naisiin kohdistuvaan väkivaltaan vastaimiseksi terveydenhuollossa sekä levittämään ohjeistuksia kaikille relevanteille ammattilaisille. Ohjeiden jalkauttaminen ja niistä tiedottaminen nousivat esiin myös Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman arviointiraportissa. Lidmanin selvityksessä korkeakouluista suositeltiin taas väkivallan torjumisen

---

⁴⁷ Lidman, S., 2025. "Sen tulisi olla pakollista!" Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan teemat korkeakouluopetuksessa. THL

kannalta keskeisten ammattialojen, toimenkuvien sekä osaamisen vähimmäiskriteerien selkeämpää määrittelyä.

Yksityinen sektori ja media: YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen komitea on suositellut vuonna 2022 Suomea vahvistamaan toimenpiteitä koskien sukupuoleen perustuvaa vihapuhetta sekä naisten stereotyypioiden esittämisen torjumiseksi mediassa.⁴⁸ Tämä tarkoittaa muun muassa media- ja mainossektorien rohkaisemista itsesääntelymekanismien käyttöönottoon, jotka kieltävät vihapuheen käytön ja edistävät positiivisia ja ei-stereotyyppisiä kuvauksia naisista ja tytöistä. GREVIO on huomionnut nämä asiat suosituksissaan Suomelle vuonna 2019 sekä yleisessä suosituksessaan väkivallan digitaalisesta ulottuvuudesta.

Turun, Tampereen ja Porin alueilla on toteutettu turvallista yöelämää edistäviä projekteja, joissa pyritään ehkäisemään seksuaalista häirintää ja väkivaltaa iltaravintoloissa. Projekteissa on tuotettu materiaaleja ravintoloiden henkilökunnalle avuksi seksuaalisen häirinnän tai väkivallan tilanteisiin.⁴⁹ Toteutetuista toimintamalleista on saatu hyviä kokemuksia ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksella pyritään saamaan rahoitusta, joka mahdollistaisi niiden levittämisen kansallisesti.

TAVOITE 1

Lisätään tietoisuutta ja ymmärrystä naisiin kohdistuvasta väkivallasta ihmisoikeusloukkauksena ja perheväkivallasta sekä väkivallan eri muodoista sukupuolten tasa-arvoon liittyvänä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja rakenteellisena ohjelmana.

Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 1 (Art. 2 ja 3), No. 11 (Art. 13), Artikla 12 velvoite, GREVION digisuositus No. 51b ja GREVION suositus 2024 No. 5 (Art. 12)

⁴⁸ Concluding observations on the eight periodic report of Finland, 2022. United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women.

⁴⁹ Tietoa seksuaaliväkivallan ehkäisystä tuodaan Turun ravintoloihin: biletyt on OK, seksuaalinen häirintä ei. 31.5.2024. VARHA.

Toimenpide nro. 1.1	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan viestinnän koordinaatiota ja yhteistyötä toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden mukaisessa viestinnässä ja lisätään tietoisuutta Istanbulin sopimuksesta ja sen velvoitteista sekä sopimuksen kansallisesta toimeenpanosta.	Päävastuutaho: NAPE Muu vastuutaho: STM, UM Tärkeitä toimijoita: Järjestöt, tutkijat ja muut yhteistyökumppanit	Viestintätoimenpiteiden lukumäärä, järjestettyjen tilaisuuksien lukumäärä
Tällä toimenpiteellä tavoitellaan laajempaa tietoisuutta Istanbulin sopimuksen velvoitteista ja sen kansallisesta toimeenpanosta eri areenoilla.		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
NAPE: Viestinnän koordinaatio NApEn jäsenistön keskuudessa ja suhteessa eri sidosryhmiin.		
STM: NAPE-toimikunnan viestinnän tukitehtävät.		
UM: Tietoisuuden kasvattaminen Istanbulin sopimuksen velvoitteista ja muista naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvistä kansainvälisistä velvoitteista.		
Toimenpide nro. 1.2	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Toteutetaan valtakunnallinen, haavoittuvia ryhmiä osallistava vaikuttamiskampanja naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja sukupuolistuneesta väkivallasta yhteistyössä järjestöjen ja mahdollisesti yksityisten toimijoiden kanssa, mikäli toimenpiteelle saadaan erillisaikarahoitus.	Päävastuutaho: NAPE Muu vastuutaho: STM, THL Tärkeitä toimijoita: Järjestöt ja yritykset	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
NAPE:		
STM:		
THL:		

Toimenpide nro. 1.3	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Edistetään naisten ja tyttöjen turvallisuutta julkisissa tiloissa ehkäisemällä seksuaaliväkivaltaa ja seksuaalista häirintää yhteistyössä hyvinvointialueiden ja kuntien, SERI-tukikeskusten, yksitystisten toimijoiden ja järjestöjen kanssa.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: SERI-tukikeskukset, THL, Kuntaliitto Tärkeitä toimijoita: Yritykset ja järjestöt	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
Hyvinvointialueet: Lisätään tietoisuutta ilmiöstä tiedottamisen ja viestinnän keinoin. Järjestetään koulutusta ammattilaisille seksuaalisen häirinnän ja seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta. Tehdään yhteistyötä monialaisesti osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.		
SERI-tukikeskukset:		
THL:		
Kuntaliitto:		
Toimenpide nro. 1.4	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Kootaan ja levitetään tietoa joukkoviestimiä varten naisiin kohdistuvasta ja sukupuolistuneesta väkivallasta kannustuen joukkoviestimiä tuomaan esiin uutisoinnissa tutkimus- ja tilastotietoa ja uutisoimaan väkivallasta sensitiivisesti	Päävastuutaho: NAPE Muut vastuutahot: THL Tilastokeskus Hyvinvointialueet Tärkeitä toimijoita: YVV, Järjestöt	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
NAPE:		
THL:		

Tilastokeskus:

Hyvinvointialueet:

Toimenpide nro. 1.5	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Selvitetään seksuaalisen häirinnän torjumisen hyviä käytäntöjä yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa. Luodaan verkosto, jonka tavoitteena on vahvistaa seksuaalisen häirinnän vastaisia toimia yhteiskunnassa. Keskitytään mm. digi- ja verkkohäirinnän kitkemiseen.	Päävastuutaho: STM (TASY)	Verkoston luominen. Verkoston kokoontumiset. Selvityksen valmistuminen. Selvityksen jalkautuminen.
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
STM:		

TAVOITE 2

Lisätään tietoa ja koulutusta naisiin kohdistuvaan ja sukupuolistuneeseen väkivaltaan liittyvistä teemoista osana yleissivistävää ja ammatillista koulutusta sekä taide-, kulttuuri-, urheilu-, liikunta- ja harrastustoiminnassa. Perustelu: GREVION suositus 2019 No. 12 (Art. 14), Artikla 14 velvoite, GREVION digisuositus 2021 No. 51g, GREVION suositus 2024 No. 6 (Art. 14)

Toimenpide nro. 1.6	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Tuetaan naisiin kohdistuvan ja sukupuolistuneen väkivallan ja häirinnän ehkäisyä (julkisista varoista rahoitettussa) taide-, kulttuuri-, urheilu-, liikunta- ja harrastustoiminnassa.	Päävastuutaho: OKM Muu vastuutaho: Kuntaliitto	

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OKM:

Toimenpide nro. 1.7	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Perusopetuksen opetussuunnitelmia päivitettäessä pyritään sisällyttämään virallisiin opetussuunnitelmiin ikätasoisesti opetuksen tavoitteita naisiin kohdistuvan väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan eri teemoista (ehkäisy ja torjunta) ml. lukien digiympäristössä tapahtuva haitallinen vaikuttaminen ja sukupuolistunut vihapuhe.	Päävastuutaho: OPH	

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OPH: Opetushallitus pyrkii tarkastelemaan asiaa opetussuunnitelmien kokonaisuudistuksissa, työn käynnistyessä seuraavan kerran.

Toimenpide nro. 1.8	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan seksuaali-, tunne- ja turvataitokasvatuksen opetusta eri koulutustasoilla tuottamalla ja jalkauttamalla asiaan kuuluvia tukimateriaaleja koulujen käyttöön.	Päävastuutaho: OPH Muu vastuutaho: OKM, THL, Kuntaliitto Tärkeitä toimijoita: Järjestöt	

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OPH: Opetushallitus ylläpitää asiaan kuuluvia tukimateriaaleja

OKM:

THL: THL ylläpitää sukupuolistuneen väkivallan kohtaaminen kouluissa verkkokoulua.

Kuntaliitto: Kuntaliitto jakaa tietoa tukimateriaaleista kunnille

---

Toimenpide nro. 1.9**Vastuutahot****Vaikutusten
arvioinnin mittarit**

Edistetään koulutuksen järjestäjän mahdollisuuksia kehittää opetushenkilöstön valmiuksia ja osaamista (perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa) naisiin kohdistuvan väkivallan eri muodoista, väkivallan tunnistamisesta ja oppilaiden palveluohjauksessa, huomioiden erityisesti kunniaan liittyvä väkivalta, sukuelinten silpominen, moniperusteinen syrjintä, digiväkivalta ja seksuaalinen häirintä.

Päävastuutaho:

OPH

Muu vastuutaho: OKM,

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OPH: Opetushallitus ylläpitää asiaan kuuluvia tukimateriaaleja

OKM:

TAVOITE 3

Vahvistetaan ammattilaisten osaamista lisäämällä tutkintoon johtavaan sekä valmistumisen jälkeiseen täydennyskoulutukseen opetusta naisiin kohdistuvan väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan eri muodoista ja niiden tunnistamisesta, väkivallan seurauksista, uhrien sukupuolisensitiivisestä kohtaamisesta ja auttamisesta, sekä moniammatillisesta yhteistyöstä. Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 13 (Art. 15), No. 19 (Art. 20), Artikla 15 velvoite, GREVION digisuositus 2021 No. 51f, GREVION suositukset 2024 No. 7-9

Toimenpide nro. 1.10**Vastuutahot****Vaikutusten
arvioinnin mittarit**

Selvitetään mahdollisuudet määritellä kansallisesti väkivallan torjunnan keskeiset ammattialat ja niiden hoitamisen edellyttämät koulutukset ja laaditaan väkivaltaosaamisen kansalliset vähimmäiskriteerit tai niihin liittyvät suositukset.	Päävastuutaho: Opetushallinto yhdessä muiden ministeriöiden ja hallinnonalojen kanssa

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Opetushallinto:

Toimenpide nro. 1.11	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Huomioidaan mahdollisuuksien mukaan väkivaltateemainen opetus tutkimukseen johtavien koulutusten sisällyksessä/rakenteissa ja mahdollistetaan ammattilaisten täydennyskouluttautuminen	Päävastuutaho: OPH Muu vastuutaho: OKM Tärkeitä toimijoita: Korkeakoulut	

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OPH: Opetushallitus pyrkii toteuttamaan toimenpiteen opetussuunnitelmauudistusten yhteydessä.

OKM:

Toimenpide nro. 1.12	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan ammattilaisten tietoutta ja osaamista naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä ja torjunnasta, huomioiden haavoittuvat ryhmät, sekä käytännön poikkihallinnollisesta yhteistyöstä hyvinvointialueilla ja kunnissa.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: STM, THL, POHA, Polamk, VKST, TIV, Kuntaliitto Tärkeitä toimijoita: YVV, Järjestöt, Tutkijat	VKST: Aiheesta järjestettyjen koulutuspäivien ja osallistujien määrä

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Hyvinvointialueet: Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja tietoutta Istanbulin sopimuksen velvoitteista kouluttamisen ja tiedottamisen keinoin. Vahvistetaan tuki- ja konsultaatorakenteita ammattilaisten työn tueksi.

STM:

THL:

SM:

POHA:

Polamk:

TIV ja VKST: Yhteiskoulutus syyttäjille ja tuomareille aiheesta ”Haavoittuvassa asemassa oleva henkilö rikosprosessissa”.

VKST: Vuotuiset väkivaltarikokset- koulutukset, jossa huomioidaan naisiin kohdistuva sekä lähisuhteissa tapahtuva väkivalta.

Kuntaliitto: Tiedon lisääminen kunnille siitä, mitkä ovat kunnan vastuut/rooli tässä kokonaisuudessa ja kuntien hyvien käytäntöjen esiin tuominen.

2.2 Väkivallan uhrien tuki ja palvelut väkivallan kaikille osapuolille

Istanbulin sopimus velvoittaa tarjoamaan väkivaltaa kokeneille suojelua väkivallan uusiutumislta sekä riittävää tukea ja apua väkivallan seurauksista selviämiseen. Tukipalveluiden tulee perustua sukupuolisensitiiviselle ymmärrykselle väkivallasta sekä keskittyä uhrin turvallisuuteen ja uudelleenuhriutumisen estämiseen. Väkivaltaa on käsiteltävä kokonaisvaltaisesti, mutta toisaalta myös haavoittuvien ryhmien ja lapsiuhrien erityistarpeet on huomioitava.

Monialaiset väkivallan ehkäisemisen rakenteet: Istanbulin sopimus velvoittaa tehokkaaseen yhteistyöhön viranomaisten, järjestöjen ja muiden palveluntuottajien välillä uhrien suojelussa ja tukemisessa. GREVIO on kehottanut

Suomea luomaan vakiintuneita yhteistyön ja koordinaation rakenteita valtiollisten ja valtiosta riippumattomien palveluntuottajien välille. Näitä rakenteita tulee tukea ohjeistuksilla ja yhteistyön toimintamalleilla.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä hallitusohjelman mukainen selvitys tarpeesta velvoittavalle lainsäädännölle kuntien ja hyvinvointialueiden väkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn rakenteiden vahvistamiseksi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on laatinut vuonna 2022 ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyn ja torjunnan järjestämiseksi.⁵⁰ THL on myös suositellut lainsäädäntöä selkiyttämään kuntien ja hyvinvointialueiden vastuita sekä lisäämään hyvinvointialueiden yhdenvertaisuutta⁵¹ ja väkivaltatyön resurssointia.⁵² Myös Amnestyn kuntatutkimuksessa peräänkuulutettiin lainsäädäntöä vahvistamaan väkivallan ehkäisytyötä sekä eri tasojen toimijoiden yhteistyötä.⁵³ Lisäksi useat nais- ja kansalaisjärjestöt ovat suositelleet lain säätämistä lähisuhdeväkivaltatyön selkiyttämiseksi.⁵⁴ Tarve rakenteiden vahvistamiselle sekä olemassa olevien rakenteiden toimivuudesta huolehtiminen nousi esiin myös Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman arvioinnissa.

THL koordinoi hyvinvointialueiden väkivaltakoordinaattorien verkostoa, jonka toiminnassa ovat mukana kaikki hyvinvointialueet sekä Helsinki. Toinen toimiva esimerkki lähisuhdeväkivaltatyön ja -osaamisen tuomisesta rakenteisiin on Etelä-Savon alueella kehitetty ja THL:n eteenpäin viemä avainhenkilömalli. Mallissa ammattilaisia koulutetaan tunnistamaan ja puuttumaan lähisuhdeväkivaltaan osana omaa työtään sekä tukemaan muita ammattilaisia sekä väkivaltaa kohdanneita palveluketjun eri vaiheissa.

⁵⁰ October, M., ja Laitinen, H-L., Ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaatorakenteiden ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi, 2022. THL

⁵¹ Niklander, E. ja Krogell, J., Lähisuhdeväkivallan vastaisen työn rakenteita tulee vahvistaa – suosituksia nykytilan korjaamiseksi, 2024. THL

⁵² Krogell, J. ja Niklander, E., Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn rakenteet vaihtelevat eri puolilla maata – koordinaattoriverkostosta tukea ohjeiden toimeenpanoon, 2023, THL.

⁵³ Lidman, S., Onko reitti selvä? Naisiin kohdistuva väkivalta ja ihmisoikeusvelvoitteiden toteutuminen kunnissa. Amnestyn seurantatutkimus 2021. Amnesty International, Suomen osasto

⁵⁴ Peking +30 Kansalaisjärjestöraportti, Naisjärjestöjen keskusliitto

Sosiaali- ja terveysministeriössä on rahoitettu Euroopan sosiaalirahaston hankkeita tukemaan naisiin kohdistuvan väkivallan työtä. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen NAKOVA-hankkeessa kehitetään hyvinvointialueille toimintamalleja sukupuolistuneen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja uhrien tukemiseksi. Pirkanmaan hyvinvointialueen Polulle – tukea toimijuiden vahvistumiseksi -hankkeessa kehitetään hyvinvointialueen palveluja ja tukitoimia sukupuolistuneen väkivallan ehkäisemiseksi monialaisessa yhteistyössä.

Palvelujen tarjonta/kattavuus/pitkäkestoisuus: GREVIO edellyttää toimia valtiolisilta, kunnallisilta ja alueellisilta viranomaisilta, jotta uhrien toipuminen väkivallasta voidaan varmistaa. GREVIO kehottaa Suomea takaamaan uhreille lyhyen ja pitkän aikavälin uhrilähtöistä ja sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä tukea, joka huomioi uhrien oikeudet sekä haavoittuvien ryhmien kuten saamelaisten naisten erityiset tarpeet. Tuen tulee perustua laatuvaatimuksille ja uhreille tulee olla selkeät palvelupolut erityistukipalveluihin. Erityisesti uhrien tunnistamista ja väkivallan systemaattista kartoittamista on vahvistettava. Myös Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on sitouduttu vahvistamaan ennaltaehkäisyä sekä lähisuhdeväkivallan tunnistamista viranomaisissa, kunnissa ja hyvinvointialueilla. Tämän lisäksi eduskunta on edellyttänyt hallitukselta lähisuhdeväkivallan osapuolien tukemisen ja palveluohjauksen vahvistamista sekä palvelujen rahoituksen takaamista.⁵⁵

Hallitusohjelman mukaista uhripoliittista toimenpideohjelmää on valmisteltu oikeusministeriön johdolla vuoden 2024 alusta. Hanke jatkuu 31.5.2026 asti. Tavoitteena on turvata uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa rikoksen uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa oleviin uhriryhmiin, kuten lähisuhdeväkivallan uhreihin.

Rikosuhrimaksujen korotukseen liittyvä lakimuutos tulee voimaan 1.1.2026.⁵⁶ Rikoksenteikijöille määrättäviä rikosuhrimaksuja korotetaan 50 %. Rikosuhrimaksujen korottamisen tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuutta sekä edistää rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja

⁵⁵ EV 153/2024 vp – HE 130/2024 vp

⁵⁶ EV 24/2025 vp – HE 220/2024 vp

kustannusten oikeudenmukaista jakamista. Korotuksella vastataan uhrien tukipalveluiden, kuten Rikosuhripäivystyksen ja Nollalinjan, kysynnän ja kustannusten kasvuun sekä rahanarvon muutokseen. Lakimuutos tukee myös varautumista lähivuosina täytäntöön pantaviin uusiin EU-velvoitteisiin.

Oikeusministeriö on antanut Rikosuhripäivystyksen (RIKU) toimintaan velvoitteen tuottaa ja tarjota Euroopan unionin rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun direktiivin (2012/29/EU) (ns. uhridirektiivi) mukaiset uhrien yleiset tukipalvelut vuosina 2018–2027. Palvelut on tarkoitettu kaikille rikoksen uhreille ja heidän läheisilleen. RIKUn yhtenä suurimpana erillisenä asiakasryhmänä ovat lähisuhdeväkivallan uhrin. Palveluvelvoite rikoksen uhrien yleisten tukipalveluiden tuottamisesta vuodesta 2028 eteenpäin julistetaan haettavaksi ennen voimassa olevan palveluvelvoitteen päättymistä. Palveluvelvoitteen sisältöön vaikuttaa uhridirektiivin (2012/29/EU) muutosehdotus, jonka tavoitteena on vahvistaa rikoksen uhrien oikeuksia erityisesti neuvonta-, suojelu- ja tukipalveluiden osalta. Direktiivi hyväksyttäneen vuoden 2025 aikana.

Lisäksi oikeusministeriö on myöntänyt Rikosuhripäivystyksen (RIKU) toimintaan 100 000 euron valtionavustuksen vuosille 2025–2026. Avustuksella rahoitetaan hanke, joka keskittyy lähisuhdeväkivallan uhrien tukemiseen ja tuen kehittämiseen. Rahoitus perustuu eduskunnan RIKUlle myöntämään joululahjaraan.

Tekijöille suunnatut palvelut: GREVIO on kehottanut Suomea voimakkaasti ottamaan käyttöön perheväkivallan tekijöille suunnattuja sukupuolisensitiivisiä ohjelmia koko maassa ja perustamaan kielellisesti sopivia ohjelmia saamelaispojille ja -miehille. Tekijöiden osallistuminen väkivaltaa katkaiseviin palveluihin sekä ohjelmien pitkäaikainen toiminta tulee varmistaa. GREVIO edellyttää, että ohjelmat perustuvat nykyistä vakioidummille vaatimuksille, jotka asettavat uhrin tukemisen ja turvallisuuden etusijalle ja että niissä huomioidaan myös väkivallan digitaaliset ilmenemismuodot.

Samansuuntaisesti THL:n julkaisemassa Kaikkosen vuoden 2024 selvityksessä lähisuhdeväkivallan ja seksuaaliväkivallan tekijätyöstä Suomessa nousi esiin erityisesti tarve kansallisille toimille tekijätyön kehittämisessä sekä eri

sektorien välisen yhteistyön vahvistamiselle väkivallan torjunnassa sekä palvelupolkujen luomisessa.⁵⁷ Selvityksessä peräänkuulutettiin väkivallan käytön ja riskin parempaa tunnistamista ja puheeksi ottoa. Lisäksi hyvinvointialueiden roolia tulisi selvityksen mukaan selkeyttää ja järjestöjen asiantuntemus tunnistaa paremmin.

Oikeusministeriö julkaisi Laatuksiteerit väkivallan ehkäisy- ja katkaisuohtjelmille vuonna 2022.⁵⁸ Laatuksiteerien tavoitteena on auttaa väkivallan tekijöille suunnattujen katkaisuohtjelmien tarjoajia suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa hyvien käytäntöjen mukaisesti ja turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset palvelut kaikille niitä tarvitseville valtakunnallisesti. Palvelun tilaaja voi kriteereiden avulla määritellä, mitä ohtjelmalta ja sen tuottajalta edellytetään ja miten toimintaa tulee seurata.

Vuonna 2024 julkaistiin myös Vauhkosen ym. arviointitutkimus vapaaehtoisesta Turvallisille raiteille -lähisuhdeväkivallan katkaisuohtjelmasta.⁵⁹ Tutkimuksessa asiakkaat raportoivat työskentelyn vähentäneen väkivaltaa, lisänneen tunnetta tilanteensa hallittavuudesta ja ymmärrystä väkivallan ennaltaehkäisystä. Mallin vahvuudeksi koettiin riittävä aika motivaation ja yhteistyön rakentumiselle.

Erityispalveluiden verkosto ja kulttuurisensitiivisyys: GREVIO edellyttää Suomelta toimia takaamaan naisille tarkoitettut erityistukipalvelut, joissa tarjotaan välitöntä, lyhyt- sekä pitkäaikaista tukea väkivallan uhreille kaikkialla Suomessa, huomioiden väkivallan sukupuolistuneisuuden sekä haavoittuvien ryhmien erityistarpeet. Näiden palveluiden tulisi olla myös digitaalisessa ympäristössä tapahtuvan väkivallan uhrien saatavilla.

GREVIO on vaatinut Suomea lisäämään naisille tarkoitettujen turvakotien määrää, sekä parantamaan turvakotien saavutettavuutta haavoittuville ryhmille, kuten romaninaisille, vammaisille sekä päihteitä käyttäville naisille. Suomessa on toiminnassa 29 turvakotia, joista pohjoisin sijaitsee Rovaniemellä.

⁵⁷ Kaikkonen, S., Lähisuhdeväkivallan ja seksuaaliväkivallan tekijätyö Suomessa: Palvelut, ohtjemat ja lähisuhdeväkivallan tekijöiden kohtaaminen sote-palveluissa, 2024. THL

⁵⁸ Laatuksiteerit väkivallan ehkäisy- ja katkaisuohtjelmille. 2022. Oikeusministeriö.

⁵⁹ Vauhkonen, T., ym. Turvallisille raiteille: lähisuhdeväkivallan katkaisuohtjelman ja Se-riE-hankkeen arviointi. 2024

Tampereelle ollaan avaamassa etäturvakotia naisille, joiden turvakotijakso muuten katkeaisi aktiivisen päihteidenkäytön takia. Turvakotien esteettömyyttä on parannettu viime vuosina. Turvakodeissa oli asiakkaana vuonna 2024 ennätysmäärä asiakkaita, yhteensä 5759. Myös turvakodissa vietettyjen vuorokausien määrä kasvoi selkeästi.⁶⁰

Turvakodit on huomioitu myös Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa. Hallituksen Tasa-arvo-ohjelmaan on kirjattu toimenpide turvakotien perhepaikkojen lisäämisestä alueille, joissa niitä ei ole riittävästi tai joista palvelu puuttuu vielä kokonaan, kuten saamelaiden kotiseutualue. Myös GREVIO on huomauttanut Suomea tarpeesta lisätä kielellisesti ja kulttuurisesti sopivia yleisiä ja erityistukipalveluja saamelaisnaisille. Erityistä huolta on herättänyt se, ettei saamelaiden kotiseutualueella ole yhtään turvakotia.

GREVIO on kehottanut painokkaasti Suomea lisäämään seksuaaliväkivallan uhreille tarkoitettujen Seri-tukikeskusten määrää sekä poistamaan esteitä uhrien pääsystä niiden tuen piiriin. Seri-tukikeskusverkosto on saatu valtakunnallisesti valmiiksi ja Suomessa on 25 Seri-tukikeskusta. Seri-tukikeskusten asiakkaiden tukipalveluiden käyttö -selvityksessä korostettiin tarvetta kehittää psykososiaalisen tuen palveluja Seri-tukikeskuksissa ympäri maan sekä varmistaa riittävän pitkäaikaisten palvelujen saatavuus. Selvityksessä suositeltiin oikeudellisen neuvonnan palveluiden lisäämistä keskusten asiakkaille.⁶¹

Lähisuhdeväkivaltaan ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan apua tarjoavalle Nollalinjalle soitettiin vuonna 2024 yli 15 000 puhelua joista 66 prosenttiin pystyttiin vastaamaan. Nollalinjan chatissa käytiin yli 1000 keskustelua. Nollalinjan tavoitteena on vastata 70 prosenttiin puhelusta, johon tarvittaisiin toisen puhelinlinjan aukioloa vähintään kymmeneksi tunniksi sekä chatin aukioloa vähintään kuudeksi tunniksi vuorokaudessa. Chatin vakiinnuttaminen edellyttäisi kokonaisrahoitusta kertaluontoisen rahoituksen sijasta. Chat on saavutettava työkalu kuulovammaisille sekä henkilöille, joilla on muista syistä puhumisen ja kuulemisen haasteita. Se koetaan myös yksityisemmäksi ja turvallisemmaksi matalan kynnyksen palveluksi erityisesti nuorten keskuudessa. Nollalinjan rahoituksen takaaminen sisältyy hallituksen 2024–2027 Tasa-arvo-ohjelmaan.

⁶⁰ Turvakotien asiakasmäärä kasvoi viime vuonna, Nollalinjan puhelumäärä pysyi vakaana, THL Uutinen 5.2.2025

⁶¹ Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen, 2023. Valtioneuvoston kanslia.

GREVIO pitää tärkeänä, että väkivallan kokijoiden erityispalvelut ovat vammaisten naisten saatavilla. Myös EU:n naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan direktiivissä kehoitetaan tarjoamaan auttavaa puhelinta vastaavaa palvelua monikanavaisesti niin, että se on yhdenvertaisesti saatavilla.

TAVOITTEET 4

Varmistetaan monialaisten väkivallan ehkäisyn rakenteiden (poikkihallinnollinen koordinaatio, ohjeistukset, palvelupolut, toimivien mallien levittäminen) perustaminen ja pysyvyys valtakunnallisesti, hyvinvointialueilla ja kunnissa. Perustelu: GREVION suositus 2019 No. 17 (Art. 18), GREVION suositus 2024 No. 11 (Art. 18).

Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien vastuulla olevien väkivallan ennaltaehkäisyn palveluiden tarjonta laajenee ja saatavuus paranee myös pitkäaikaisen tuentarpeen osalta; varmistetaan haavoittuvassa asemassa olevien uhrien pääsy palveluihin sekä väkivallan ennaltaehkäisyn palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus valtakunnallisesti. Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 17 (Art. 18), No. 18 ja No. 19 (Art. 20), Artikla 19 velvoite, GREVION digisuositus 2021 No. 53d, GREVION suositukset 2024 No. 11-12 (Art. 18) ja No. 13-14 (Art. 20).

Vahvistetaan ja lisätään väkivallan tekijöille ja väkivaltaista käyttäytymistä itsessään tunnistaville suunnattuja palveluita hyvinvointialueilla sekä varmistetaan palveluiden yhdenvertainen saatavuus valtakunnallisesti. Perustelu: GREVION suositus 2019 No. 15 (Art 16), Artikla 16 velvoite, GREVION digisuositus 2021 No. 51h, GREVION suositus 2024 No. 10 (Art. 16)

Toimenpide nro. 2.1	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan uhrien palvelupolkuja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kiinnittäen huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin naisiin ja tyttöihin ja huomioiden pitkäaikainen tuen tarve.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet (väkivallan ehkäisyn työryhmä)	

Muu vastuutaho: THL
Tärkeitä toimijoita:
Järjestöt

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Hyvinvointialueet: Edistetään palvelupolkujen laatimista, niiden jalkauttamista ja asiakasohjauksien seurantaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

THL:

Toimenpide nro. 2.2	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit

Selkeytetään väkivallan vastaisen työn rakenteita ja eri toimijoiden vastuita, sekä vahvistetaan poikkihallinnollista koordinaatiota ja moniviranomaisyhteistyötä hyvinvointialueilla ja kunnissa (lainsäädännön keinoin) huomioiden naisiin kohdistuvan väkivallan, sukupuolistuneen ja haavoittuvien ryhmien erityispiirteet sekä järjestöjen rooli palveluntuottajina.

Päävastuutaho: STM

Muu vastuutaho: Hyvinvointialueet, THL

Tärkeitä toimijoita: Järjestöt

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

STM: Säädetään väkivallan ehkäisyn rakenteista ja koordinaatiosta hyvinvointialueilla ja kunnissa.

Hyvinvointialueet: Varmistetaan lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaation toteutuminen hyvinvointialueella.

THL

Toimenpide nro. 2.3	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit

Edistetään hoitopolkujen kehittämistä terveydenhuollossa varmistaen väkivallan kohteeksi joutumisen tunnistamisen, hoito, väkivallan dokumentointi

Päävastuutaho: Hyvinvointialueet

sekä ohjaaminen asianmukaisesti erityis- tukipalveluihin	Muu vastuutaho: STM, THL
Tarkempi kuvaus tarvittaessa	

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Hyvinvointialueet: Edistetään hoitopolkujen laatimista ja jalkauttamista sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden kouluttamista väkivaltaan puuttumisesta.

STM:

THL:

Toimenpide nro. 2.4	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Parannetaan väkivaltapalveluiden saavutettavuutta lisäämällä monikielistä (ml. saamen kielet ja viittomakieli) ja monikanavaista tiedotusta sekä kannustamalla hyvinvointialueita ja kuntia tuottamaan verkkosivuilleen selkeää ja saavutettavaa tietoa väkivaltaerityisistä palveluista.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: Kuntaliitto, THL Tärkeitä toimijoita: Järjestöt	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Hyvinvointialueet: Otetaan viestinnässä ja tiedottamisessa huomioon saavutettavuus ja hyvinvointialueella puhutut kielet.

Kuntaliitto:

THL:

Toimenpide nro. 2.5	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Kehitetään väkivallan kohteeksi joutumisen tunnistamista päihde- ja mielen-terveyspalveluissa ja tuetaan asiakaslähtöistä palveluiden yhteensovittamista	Päävastuutaho: THL Tärkeitä toimijoita: Järjestöt	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

THL

Toimenpide nro. 2.6**Vastuutahot****Vaikutusten
arvioinnin mittarit**

Vahvistetaan väkivallan tekijöiden ohjautumista palveluihin parantamalla palveluiden saatavuutta ja edistetään tekijöiden sitoutumista palveluihin nopean palveluohjauksen ja motivoinnin keinoin.

Päävastuutaho: OM
Muu vastuutaho:
RISE, POHA, STM,
THL, Hyvinvointialueet
Tärkeitä toimijoita:
Järjestöt

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OM:

RISE:

POHA:

STM:

THL:

Hyvinvointialueet: Edistetään väkivallan tekijöiden ja väkivallan käytön riskin tunnistamista kouluttamisen ja tiedottamisen keinoin. Vahvistetaan tekijöille suunnattuihin palveluihin ohjautumista ja sitoutumista.

TAVOITE 5

Vahvistetaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan uhreille tarkoitettujen erityispalveluiden verkostoa sekä varmistetaan palveluiden sukupuolisensitiivisyys ja kulttuurisensitiivisyys.

Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 20-23 (Art. 22, 23, 24, 25), GREVION digisuositus 2021 No. 53d, GREVION suositukset 2024 No. 15 (Art. 22), No. 16 (Art. 25)

Toimenpide nro. 2.7	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan SERI-tukikeskusten saavutettavuutta sekä psykososiaalisen tuen ja oikeudellisen neuvonnan tarjoamista, sekä seksuaaliväkivaltaa kokeneiden hoitoketjuja ja kokonaisvaltaista ja pitkäaikaista tukea huomioiden haavoittuvat ryhmät (THL/Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2025, Riina Korjamo 2023)	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: THL Tärkeitä toimijoita: Järjestöt	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
Hyvinvointialueet: Huomioidaan toimenpiteen toteutuminen osana palvelupolkujen ja hoitoketjujen kehittämistä.		
THL:		
Toimenpide nro. 2.8	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Arvioidaan tarvetta muuttaa terveydenhuoltolakeja niin, että SERI-tukikeskusten ylläpito nimenomaisesti säädetään hyvinvointialueiden tehtäväksi. Asia liittyy myös NKV-direktiivin täytäntöönpanoon.	Päävastuutaho: STM	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
STM:		
Toimenpide nro. 2.9	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan turvakotien resursseja niin, että palvelua on saatavilla tarpeeseen nähden riittävästi joka puolella	Päävastuutaho: STM	

Suomea. Huomioidaan erityisesti maantieteellinen kattavuus ja se, että turvakotipaikkoja on riittävästi väestömäärään suhteutettuna kaikilla alueilla, myös saamelaisten kotiseutualueella. Kehitetään palvelua vastaamaan paremmin myös haavoittuviin ryhmiin kuuluvien naisten palvelutarpeita.	Muu vastuutaho: THL Tärkeitä toimijoita: Turvakotiverkosto

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

STM:

THL:

Toimenpide nro. 2.10

Vastuutahot

Vaikutusten arvioinnin mittarit

Pyritään varmistamaan riittävä rahoitus Nollalinjan puhelinpalvelulle ja chat-palvelulle.

Päävastuutaho:
OM
Muu vastuutaho:
THL, STM

Turvataan Nollalinjan rahoitus tasolle, joka mahdollistaisi vastausprosentin nostamisen 70 prosenttiin. Tämä edellyttäisi vähintään yhden puhelinlinjan pitämistä auki vuorokauden ympäri ja toisen vähintään 10 tuntia vuorokaudessa. Kuusi tuntia vuorokaudessa auki oleva chat-palvelu turvaisi palvelun saavutettavuutta.

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OM:

THL:

STM:

Toimenpide nro. 2.11	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Vahvistetaan ammattilaisten osaamista kunniaan liittyvän väkivallan tunnistamiseksi ja siihen puuttumiseksi, lasetaan uhrien/kokijoiden avun hakemisen kynnystä lisäämällä monikielistä ja -kannavaista tiedotusta saatavilla olevasta avusta, sekä tehostetaan kunniaan liittyvää väkivaltaa kokeneiden tuen ja avun saantia julkisissa palveluissa huomioiden pitkäkestoinen tuen ja suojelun tarve.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: THL, TEM	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
Hyvinvointialueet: Lisätään ammattilaisten tietoisuutta kunniaan liittyvän väkivallan ilmiöstä kouluttamisen ja tiedottamisen keinoin. Edistetään avun ja tuen saantia huomioimalla kunniaan liittyvän väkivallan erityispiirteet.		
THL:		
TEM:		

2.3 Väkivallan uusiutumisen estäminen ja rikosvastuun toteutuminen

Istanbulin sopimus velvoittaa suorittamaan naisiin kohdistuvan väkivallan esitutkinnot ja oikeudenkäynnit ilman tarpeetonta viivästystä. Rangaistaviksi säädettävät teot tulee tutkia, syyttää ja tuomita tehokkaasti. Rikosprosessissa tulee huomioida uhrin oikeudet, ihmisoikeudet sekä väkivallan sukupuolistuneisuus. Lainvalvontaviranomaisten on toimittava nopeasti ja asianmukaisesti suojellakseen uhreja ja ehkäistäkseen väkivaltaa. Tämä sisältää ennaltaehkäisevät toimet ja todisteiden keräämisen.

Oikeuslaitos/poliisi osaaminen: GREVIO vaatii Suomea takaamaan lainvalvontaviranomaisien tarvittavan väkivaltaosaamisen sekä valtuudet uhrien tarpeiden, väkivallan sukupuolistuneisuuden ja väkivallan aiheuttamien traumojen huomioimiseksi prosesseissa. GREVIO on myös vaatinut poliisia myös kehtämään todisteita proaktiivisesti uhrin kertoman lisäksi ja poliisin valmiudet digitaalisen väkivallan käsittelyyn tulee varmistaa. Amnestyn väestökyselyssä ilmeni epäluottamusta seksuaaliväkivaltaa kokeneiden oikeudenmukaiseen kohteluun viranomaisissa johtuen muun muassa puutteista viranomaisten osaamisessa sekä oikeusprosessien venymisestä.⁶²

Riskinarviointi: GREVIO on kehottanut Suomea takaamaan lainsäädännön tai muilla keinoilla systemaattisen ja standardoidun riskinarvioinnin ja -hallinnan käyttöä kaikissa naisiin kohdistuvan väkivallan tapauksissa. Riskinarvioinnin tulee olla sukupuolisensitiivistä ja perustua uhrin turvallisuuteen ja tehokkaaseen yhteistyöhön eri toimijoiden välillä.

Oikeuskanslerinvirasto on tuonut esiin tarpeen valmistella lakimuutoksia, jotta riskinarviointimenettelyä kehitetään kansainvälisten sopimusten edellyttämälle tasolle.⁶³ Oikeuskanslerinvirasto on esittänyt kritiikkiä etenkin poliisin toimista lähisuhdeväkivallan riskinarvioinnissa ja uhrien suojelussa.⁶⁴ Samansuuntaisesti Melan ym. tutkimuksessa vuodelta 2025 parisuhdeväkivallan riskinarviointi poliisissa oli epäyhtenäistä ja käytössä oli vaihtelevia käytäntöjä dokumentoinnissa ja väkivaltaan puuttumisessa.⁶⁵ Tutkimuksen mukaan poliisilla ei ollut selvää käsitystä lähisuhdeväkivallan riskitekijöistä tai lain velvoitteista ja toimivaltuuksista.

Vuonna 2024 moniammatillinen riskinarviointimenetelmä (MARAK) oli käytössä kahdellakymmenellä hyvinvointialueella. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungissa MARAK ei ole käytössä. MARAK-menetelmää kehitettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella vuosina 2023–2024. Kehittämisen tavoitteena oli vahvistaa koordinaatiota uudessa sote-rakenteessa

⁶² Viini, M. ja Oksanen P.P., Asenne esiin! Suostumuksen ymmärrys ja luottamus viranomaisiin Suomessa. 2025. Amnesty International Suomen osasto.

⁶³ OKV/1905/10/2022, Oikeuskansleri. 6.3.2025

⁶⁴ OKV/2205/10/2024. Oikeuskansleri. 6.5.2025

⁶⁵ Mela, M. ym., Lähisuhdeväkivallan riskinarvioinnin haasteet poliisityössä, Kriminologia 1:2025

sekä yhtenäistää ja laajentaa menetelmän käyttöä alueellisesti. Kehittämistyön päätteeksi vuonna 2024 THL julkaisi selvityksen MARAK-menetelmän käytöstä, jossa havaittiin alueellista vaihtelua muun muassa työryhmien kokoonpanoissa ja toimintatavoissa.⁶⁶ THL suositteli riskinarviointivelvoitteen tekemistä lakisääteiseksi ja peräänkuulutti kansallisen koordinaation ja kehittämisen tärkeyttä. Myös ammattilaisten riskinarviointiosaamisen vahvistamista ja MARAK-työryhmien toiminnan parempaa tukemista hyvinvointialueilla suositeltiin.

THL suositteli myös tutkimustoimintoa lähisuhdeväkivallan riskinarvioinnin tehostamiseksi ja vakavien lähisuhdeväkivaltaan liittyvien rikosten ennaltaehkäisemiseksi. Suomessa on käyty keskustelua lähisuhdeväkivaltasurmien tutkimustoiminnon käynnistämisestä, mutta toimintoa ei ole vielä perustettu kuten on esimerkiksi tehty Ruotsissa ja Norjassa. Lähisuhdesurmien tutkimustoiminoissa tutkitaan yksittäisten surmien kehityskulkuja surmien ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Tuotetun tutkimustiedon kautta pyritään paikantamaan kehittämiskohteita palvelujärjestelmässä ja viranomaisten toiminnassa sekä kehittämään vakavan väkivallan ja kuoleman vaaran riskin arviointia ja hallintaa. Toiminnon perustamista on pidetty tarpeellisena⁶⁷, mutta se edellyttäisi riittäviä resursseja sekä oikeutta kerätä tietoa viranomaisten henkilörekistereistä.⁶⁸ Vuodet 2022–2025 kattavassa Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmassa oli toiminnon perustamisesta toimenpide, mutta se ei ole toistaiseksi toteutunut.

Huoltajuus- ja tapaamisoikeudet: GREVIO on vaatinut, että naisiin kohdistuva väkivalta on pakollista huomioida päätettäessä huoltajuus- ja tapaamisoikeuksista. GREVIO edellyttää myös, että näistä asioista päätettäessä tehdään systemaattisesti riskinarviointeja ja arvioidaan, onko vanhempi käyttänyt väkivaltaa. Lainsäädännön tulee tunnistaa väkivallan todistamisen haitat lapselle

---

⁶⁶ Heimonen, T., ja Niklander, E., Moniammatillinen riskiarviointimenetelmä MARAK Suomessa: Selvitys MARAK-toiminnan tilannekuvasta ja käytännöistä. 2024. THL.

⁶⁷ Esim. Kaikkonen, S., Lähisuhdeväkivallan ja seksuaaliväkivallan tekijätyö Suomessa, 2024, Heimonen, T., ja Niklander, E. Moniammatillinen riskinarviointimenetelmä MARAK Suomessa. 2024.),

⁶⁸ Suonpää ym. Naisiin kohdistuvat parisuhdetapot: Tapahtumaketjut, taustat ja ehkäisy. 2023 sekä Koskela, S., ja Houtsonen, J., Aikuisten lähisuhdesurmien tutkimustoiminnon käyttöönotto Suomessa. 2022.)

ja tuomareita tulee kouluttaa näistä haitoista sekä perheväkivallan dynamiikasta.

Rikoslaki: Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausten mukaisesti on tehty useita lakimuutoksia liittyen naisiin kohdistuvaan ja sukupuolistuneeseen väkivaltaan ja perheväkivaltaan. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen sekä alaikäisen tytön vieminen ulkomaille silpomista varten on kriminalisoitu. Avioliittoon pakottamisen rangaistavuutta on selkeytetty ja oikeusministeriö on tilannut selvityksen henkisen väkivallan rangaistavuudesta ja vainoamisen oikeuskäytännöistä Suomessa.⁶⁹ Myös pakottavan kontrollin kriminalisointia ollaan selvittämässä. Vastaten GREVION pitkäaikaisiin kehotuksiin lähisuhdeväkivallan sovittelusta on pääosin luovuttu vuoden 2025 alussa. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa sovittelun kiellon soveltamista, toimivuutta ja vaikutuksia.⁷⁰

Vuonna 2023 voimaantulleessa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa raiskaus määritellään suostumuksen puutteen kautta ja myös seksuaalisen ahdistelun soveltamisalaa laajennettiin. Eduskunta on lausunut edellyttävänsä hallituksen huolehtivan kansalaisten tehokkaasta tiedottamisesta uudistuksesta sekä sen huomioimisesta asianmukaisesti seksuaalikasvatuksessa ja tuomioistuinten kouluttamisessa. Eduskunta edellyttää myös, että hallitus seuraa uudistuksen toimivuutta ja soveltamista tiiviisti.⁷¹

Lähestymiskielto: GREVIO on suositellut Suomea lisäämään määrättyjen lähestymiskieltojen määrää kaikissa naisiin kohdistuvan väkivallan tapauksissa ja takaamaan niiden systemaattinen valvonta. Lähestymiskieltoa on edellisellä hallituskaudella uudistettu. Lähestymiskiellon tehostamiseksi voidaan määrätä sähköinen valvonta ja kynnystä viranomaisten määräämälle välittömälle lähestymiskielloille on alennettu. Lisäksi kiellolla suojattavan henkilön oikeuksia on vahvistettu. Orpon hallitus on sitoutunut arvioimaan lähestymiskiellon sähköisen valvonnan toimivuutta ja käyttöä.

⁶⁹ Tolvanen, M. ja Silvennoinen, E. Selvitys henkisen väkivallan rangaistavuudesta ja vainoamisen oikeuskäytännöstä Suomessa. 2025

⁷⁰ EV 153/2024 vp — HE 130/2024 vp

⁷¹ Eduskunnan vastaus EV 88/2022 vp — HE 13/2022 vp

Uhrien oikeudet rikosprosessissa: GREVIO on kehottanut Suomea helpottamaan naisten pääsyä uhreja tukevien lakimiesten ja tukihenkilöiden palveluihin naisten erityistukipalveluilla, joita tarjotaan laajasti naisiin kohdistuvan väkivallan rikosprosesseissa. Tukitoimien tulee olla myös digitaalista väkivaltaa kokeneiden naisten saatavilla ja poliisin tulee tehostaa uhrien ohjaamista niihin.

TAVOITTEET 6

Tehostetaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan uhrien suojelua ja palveluohjausta koskevien viranomaisvelvoitteiden ja -ohjeistusten toimeenpanoa ja seuranta, huomioiden erityisesti riskinarviointi- ja hallintavelvollisuuden toteutuminen, lähestymiskiellon noudattamisen valvonta sekä kuolemanvaaran systemaattinen arviointi tutkittuun tietoon perustuen. Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 36 (Art. 48); No. 37 (Art. 50); No. 39 (Art. 51); No. 40 (Art. 52 ja 53), GREVION digisuositus 2021 No. 55e, GREVION suositukset 2024 No. 18 (Art. 48), No. 19 (Art. 49), No. 22 (Art. 51), No. 23 (Art. 52), No. 24 (Art. 53)

Varmistetaan, että uhrit saavat oikea-aikaista oikeusapua ja muuta oikeudellista tukea ja neuvontaa osana väkivallan uhrien palvelutarjontaa, erityisesti rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 41 (Art. 55) ja No. 42 (Art. 57), GREVION digisuositus 2021 No. 53c.

Toimenpide nro. 3.1	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Edistetään viranomaisissa systemaattisen riskinarvioinnin ja -hallinnan toteutumista moniammatillisesti, lainsäädännön muutostarpeet ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevat, kuten kunniaan liittyvän väkivallan uhrit huomioiden.	Päävastuutaho: THL Muu vastuutaho: STM, POHA, OM, Hyvinvointialueet	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

THL:

STM:

POHA:

OM:

Hyvinvointialueet: Lisätään ammattilaisten tietoisuutta ja osaamista väkivallan riskinarvioinnista ja edistetään riskinarvioinnin ja –hallinnan toteutumista moniammatillisesti.

Toimenpide nro. 3.2**Vastuutahot****Vaikutusten arvioinnin mittarit**

Vahvistetaan väkivallan uhrien pääsyä palveluihin edistämällä palveluiden saatavuutta ja palveluohjauksen toteutumista.

Päävastuutaho: STM
Muu vastuutaho: POHA, OM, Hyvinvointialueet, THL
Tärkeitä toimijoita: Järjestöt

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

STM:

POHA:

OM: OM:n RIKUlle myöntämällä 100 000 euron valtionavustuksella rahoitetaan lähisuhdeväkivallan uhrien auttamiseen kohdennettua hanketta (v. 2025-2026), jossa yhtenä tavoitteena, että poliisin ohjaukset RIKUn tukipalveluihin lisääntyvät.

Hyvinvointialueet:

THL:

Toimenpide nro. 3.3**Vastuutahot****Vaikutusten arvioinnin mittarit**

Tehostetaan naisiin kohdistuvien rikosten ja perheväkivaltaan liittyvien rikosten rikosprosessia edistämällä esitutkintalain mukaista asianomistajan henkilökohtaisen arvioinnin tekemistä erityisen suojelun tarpeesta rikosprosessin

Päävastuutaho: POHA
Muu vastuutaho: VKST, TIV, OM

aikana, edistämällä seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivaltarikosten asianomaisten kuulustelujen nauhoittamista tutkin-
nan laadun varmistamiseksi.

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

POHA:

VKST:

TIV:

OM:

Toimenpide nro. 3.4

Vastuutahot

Vaikutusten arvioinnin mittarit

Vahvistetaan poliisin osaamista koulu-
tuksella sukupuolisensitiivisestä ja trau-
matietoisesta lähestymistavasta naisiin
kohdistuvissa väkivaltarikoksissa mk.
digiväkivalta ja haavoittuvat ryhmät.

Päävastuutaho:
POHA
Muu vastuutaho:
Polamk

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

POHA:

Polamk:

Toimenpide nro. 3.5

Vastuutahot

Vaikutusten arvioinnin mittarit

Selvitetään tarve pakottavan kontrollin
kriminalisoinnista.

Päävastuutaho: OM

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

OM:

Toimenpide nro. 3.6	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Seurataan Istanbulin sopimuksen soveltamisalaan liittyvien keskeisten lainsäädäntöhankkeiden toteutusta ja tarkastellaan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä seurataan lainsäädännön toimeenpanoa huomioiden erityisesti GREVION suositukset ja lainsäädäntöä koskeva kansainvälinen kehitys. ○ Henkinen väkivalta ja pakottava kontrolli • GREVION suositus (artikla 33) ○ Vaino • GREVION suositus (artikla 34) ○ Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus • GREVION suositus (artikla 36) ○ Pakkoavioliitto • GREVION suositus (artikla 37) ○ Sukuelinten silpominen • GREVION suositus (artikla 38) ○ Lähisuhdeväkivallan sovittelu • GREVION suositus (artikla 48) ○ Lähestymiskielto • GREVION suositus (artiklat 52 ja 53)	Päävastuutaho: NAPE	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
NAPE:		

TAVOITTEET 7

Huomioidaan perheväkivaltaa todistaneiden lasten oikeudet ja lapsen etu kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa. Perustelu: GREVION suositus 2019 No. 26 (Art. 31), Artikla 18, GREVION suositus 2024 No. 17 (Art. 31) ja No. 8 (Art. 15)

Väkivallalle altistuvien lasten oikeudet ja lapsen etu toteutuu rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Perustelu: Art. 56, para. 2

Toimenpide nro. 3.7	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Arvioidaan ja laaditaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset, olisiko lapsen läsnä ollessa tehtyä pahoinpitelyä tai muuta rikosta jatkossa pidettävä rangaistuksen koventamisperusteena tai omana rikostyyppinä sekä voiko kyseinen seikka tulla arvioitavaksi myös vaikka lapsi ei olisi tekijän tai uhrin läheinen.	Päävastuutaho: OM	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
OM: Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä osana tehtäväänsä arvioi sekä laatii tarvittavat lainsäädäntömuutokset.		
Toimenpide nro. 3.8	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Turvataan eroaville vanhemmille ja heidän lapsilleen riittävät ja oikein kohdenetut palvelut sekä turvataan turvakotijakson aikana kotiin jäävien lasten turvallisuutta.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: THL Tärkeitä toimijoita: Järjestöt	

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Hyvinvointialueet:

THL:

2.4 Toimien yhteensovittaminen ja tiedonkeruu

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan kokonaisvaltainen ehkäisyminen ja torjuminen vaatii tehokkaita, laaja-alaisia ja yhteensovitettuja kansallisia toimintaperiaatteita. Näissä toimintaperiaatteissa uhrin oikeudet tulee asettaa etusijalle ja panna täytäntöön tehokkaasti laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Tämän veloitteen toimeenpanossa on keskeistä yhteistoimintaa mahdollistavien valtakunnallisten rakenteiden tukeminen ja riittävien rahoitus- ja henkilöstöresurssien takaaminen.

Monialainen koordinaatio: GREVIO on kehottanut Suomea toimeenpanemaan Istanbulin sopimusta kattavalla ja koordinoitulla pitkän aikavälin suunnitelmalla, jossa huomioidaan kaikki naisiin kohdistuvan väkivallan muodot ja asetetaan uhrien oikeudet etusijalle. Suunnitelman tulee sisältää myös mittarit vaikutusten arvioinnin mahdollistamiseksi.

GREVIO edellyttää, että Suomi takaa riittävän rahoituksen ja henkilöstöresurssit toimeenpanosuunnitelman toimenpiteille. GREVIO on kehottanut Suomea tukemaan väkivallan ehkäisyssä työskenteleviä järjestöjä ja muita toimijoita ja tekemään niiden kanssa enemmän yhteistyötä. Myös paikallisille hallintoelimille on taattava tarvittavat resurssit.

Tiedonkeruu: GREVIO on vaatinut Suomea kehittämään lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen järjestelmiin pakollisia tietoryhmiä väkivallan tekijän ja uhrin välisestä suhteesta sekä etenemään kohti yhteisen tiedonkeruujärjestelmän rakentamista laitosten välille. Myös tietojen kokoamista terveyden- ja sosiaalihuollon alalla naisiin kohdistuvan väkivallan eri muotojen yleisyydestä, väkivallan muodoista sekä uhrin ja tekijän suhteesta on syytä tehostaa.

Tutkimukset: GREVIO on kehottanut Suomea toteuttamaan säännöllisesti kyselytutkimuksia naisiin kohdistuvan väkivallan muodoista, sekä arvioimaan saamelaisnaisten altistumista väkivallalle väestöpohjaisen tutkimuksen avulla. GREVIO on myös kehottanut Suomea tekemään tutkimusta väkivallan eri muodoista sekä tukemaan tutkimusta erityisiin uhriryhmiin kuten etnisiin vähemmistöihin kuuluviin naisiin kohdistuvasta väkivallasta, sekä keräämään tietoa naisiin kohdistuvan väkivallan digitaalisista ilmentymistä.

Pohjoismaisissa tutkimuksissa saamelaisnaisiin kohdistuvaa väkivaltaa on kuvattu arkaluontoisena ja vaiettuna aiheena saamelaisyhteisössä ja yhteiskunnassa laajemmin. Tutkimuksella aiheesta väkivalta voidaan tuoda näkyväksi ja siihen puuttumista sekä tuen tarjoamista voidaan kehittää. Väkivaltaa tutkiessa on huomioitava saamelaisia koskevan tutkimuksen eettiset ohjeet, tutkijan riittävä ymmärrys saamelaisten kulttuurista ja tutkimuksen yhteisöllinen hyväksyntä.

Suomessa on toteutettu viime vuosina useita selvityksiä Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon liittyen, kuten aiemmin mainittu Tilastokeskuksen vuoden 2021 väestötutkimus sukupuolistuneen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan kokemuksista, selvitys vammaisten henkilöiden kokeman väkivallan yleisyydestä ja palvelujen saatavuudesta⁷² sekä selvitys Seri-tukikeskusten asiakkaiden taustasta, tukipalveluiden käytöstä ja rikosprosessin etenemisestä.⁷³ Myös lähisuhdeväkivallasta aiheutuvien palveluiden kustannuksia⁷⁴ sekä naisiin kohdistuvan digitaalisen väkivallan puuttumisen haasteita poliisin työssä on selvitetty.⁷⁵

---

⁷² Vammaisten henkilöiden kokeman lähisuhdeväkivallan yleisyys ja palvelujen saatavuus: Määrällinen ja laadullinen tarkastelu. 2022 Valtioneuvosto.

⁷³ Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen. 2023. Valtioneuvosto.

⁷⁴ Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa. 2022. Valtioneuvosto.

⁷⁵ Naisiin kohdistuvaan digitaaliseen väkivaltaan puuttumisen haasteet poliisin työssä, rikosprosessissa ja tukipalveluissa. 2023. Valtioneuvosto.

TAVOITTEET 8

Vahvistetaan poikkihallinnollista ja monialaista koordinaatiota Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanossa, toimenpiteiden seurannassa ja arvioinnissa suunnitelman kaikilla osa-alueilla ja varmistetaan toimeenpanosuunnitelman toimien rahoitus kansallisesti ml. hyvinvointialueilla. Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 3-6 (Art. 7-10), GREVION digisuositus 2021 No. 57j, GREVION suositukset 2024 No. 1 (Art. 7) ja No. 2 (Art. 8)

Edistetään ja koordinoidaan Istanbulin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia väkivallan muotoja koskevaa eriteltyä tilastointia ja tutkimusta huomioiden myös monialaisen yhteistyön edellytykset. Perustelu: GREVION suositukset 2019 No. 7-10 (Art. 11), GREVION digisuositus 2021 No. 57d, GREVION suositukset 2024 No. 3-4 (Art. 11)

Toimenpide nro. 4.1	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Edistetään väkivallan dokumentointia ja rakenteisen kirjaamisen käyttöönottoa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Edistetään väkivaltaan liittyvää systemaattista tiedonkeruuta sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmissä.	Päävastuutaho: Hyvinvointialueet Muu vastuutaho: THL	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
Hyvinvointialueet:		
THL:		

Toimenpide nro. 4.2	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Edistetään järjestölähtöisen auttamistyön toimintaedellytyksiä ja huomioidaan järjestöt osana moniammatillisen yhteistyön kehittämistä.	Päävastuutaho: NAPE Muu vastuutaho:	

STM, OM, OKM, TEM, SM, Hyvinvointialueet
Tarkempi kuvaus tarvittaessa
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029
NAPE: Perustetaan NAPERin yhteistyöverkosto.
STM: Edistetään järjestöjen huomioimista osana moniammatillista yhteistyötä.
OM:
OKM:
TEM:
SM:
Hyvinvointialueet:

Toimenpide nro. 4.3	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Tarkastellaan mahdollisia lainsäädännön kehittämistarpeita tiedonsaantioikeuksien osalta.	Päävastuutaho: STM	
	Muu vastuutaho: SM, POHA, OKM	
Tarkempi kuvaus tarvittaessa		
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029		
STM:		
SM:		
POHA:		
OKM:		

Toimenpide nro. 4.4	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Pyritään varmistamaan EU Gender Based Violence (EU GBV) survey -kyselytutkimuksen säännöllinen toteutus.	Päävastuutaho: Tilastokeskus	
	Muu vastuutaho:	

VM, OM, STM
Tarkempi kuvaus tarvittaessa
Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029
Tilastokeskus:
VM:
OM:
STM:

Toimenpide nro. 4.5	Vastuutahot	Vaikutusten arvioinnin mittarit
Tuetaan julkisilla varoilla rahoitettavaa (ml. VN-Tutkiva) tutkimusta GREVION edellyttämistä ja muista aihealueista, esimerkiksi: - Kansallisiin vähemmistöihin kuuluiin naisiin kuten saamelais- ja romaninaiisiin kohdistuva väkivalta ja väkivallan esiintyvyys - Väkivallan tunnistaminen hyvinvointialueilla (ml. sosiaalihuoltolain 11 § 5-kohdan tunnettuus) - Väkivaltaerityisten palvelujen/väkivallan vastaisten toimien vaikuttavuuden arviointi - Maahanmuuttajataustaisten naisten kohtaama väkivalta ja väkivallan esiintyvyys - Väkivaltapalveluiden kehittämistarpeet haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden näkökulmasta - Perheessä tapahtuvan väkivallan todistamisen vaikutus lapseen - Suojelutoimenpiteiden toimivuus ja tehokkuus - Riskinarviointimenetelmien arviointi	Päävastuutaho: STM Muu vastuutaho: OM, SM, TEM, OKM, NAPE	

Tarkempi kuvaus tarvittaessa

Käytännön toimeenpano organisaatioittain vuosina 2026-2029

Organisaatio 1

Organisaatio 2

LUONNOS

Liitteet

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta 21.1.2025-31.12.2028

Puheenjohtaja:

osastopäällikkö Taneli Puumalainen, sosiaali- ja terveysministeriö

Varapuheenjohtaja:

johtaja Jari Keinänen, sosiaali- ja terveysministeriö

Pääsihteeri:

erityisasiantuntija Elina Kervinen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Jäsenet (varajäsen suluissa):

lainsäädäntöneuvos Marjatta Hiekka, ulkoministeriö
(projektiavustaja Ella Jokinen, ulkoministeriö)

neuvotteleva virkamies Minna Piispa, oikeusministeriö
(erityisasiantuntija Pauliina Sillfors, oikeusministeriö)

poliisitarkastaja Arto Hietanen, sisäministeriö
(poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen, sisäministeriö)

neuvotteleva virkamies Minna Sneck, valtiovarainministeriö
(finanssineuvos Ari Holopainen, valtiovarainministeriö)

neuvotteleva virkamies Jouni Kangasniemi, opetus- ja kulttuuriministeriö
(kulttuuriasianneuvos Satu Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö)

erityisasiantuntija Varpu Taarna, työ- ja elinkeinoministeriö
(neuvotteleva virkamies Anna Bruun, työ- ja elinkeinoministeriö)

erityisasiantuntija Minna Viuhko, sosiaali- ja terveysministeriö
(sosiaalineuvos Marjo Malja, sosiaali- ja terveysministeriö)

asiantuntija Julia Silverio, sosiaali- ja terveysministeriö
(johtaja Terhi Heinilä, sosiaali- ja terveysministeriö)

poliisitarkastaja Pekka Heikkinen, Poliisihallitus
(poliisitarkastaja Måns Enqvist, Poliisihallitus)

opetusneuvos Jaakko Lindfors, Opetushallitus
(opetusneuvos Dinah Arifulla, Opetushallitus)

tiimipäällikkö, kehittämisspäälikkö Elisa Niklander, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
(erityisasiantuntija Jenni Krogell, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos)

palvelualuejohtaja Mari Ahlström, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

(lähisuhdeväkivaltatyön koordinaattori Satu Lyytinen, Kanta-Hämeen hyvinvointialue)

hyvinvointiasioiden johtaja Maria Salenius, Suomen Kuntaliitto
(kehittämispäällikkö Jarkko Lahtinen, Suomen Kuntaliitto)

erikoistutkija Marjut Pietiläinen, Tilastokeskus
(yliaktuaari Miina Keski-Petäjä, Tilastokeskus)

erikoissyyttäjä Yrjö Reenilä, Valtakunnansyyttäjän toimisto
(valtiosyyttäjä Heidi Savurinne, Valtakunnansyyttäjän toimisto)

Pysyvät asiantuntijat:

Leena Leikas, Ihmisoikeuskeskus
Matilda Merenmies, Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Marjo Rantala, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

Lähteet

- Attila, H., 2024. Yhteisöllinen väkivalta, Tiiviisti tutkimuksesta. Tilastokeskus.
- Attila, H., Keski-Petäjä, M., Pietiläinen, M., Lipasti, L., Saari, J., Haapakangas, K., 2023. Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 Loppuraportti. Tilastokeskus.
- Attila, H., Pietiläinen, M., 2024. Vainoaminen, Tiiviisti tutkimuksesta. Tilastokeskus.
- Attila, H., Pietiläinen, M., von Bell, A., 2024. Nuorten naisten kokeman väkivallan kokonaistarkastelu, Tiiviisti tutkimuksesta. Tilastokeskus.
- Beuker, A., Näsi, M., 2024. Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 : Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Brandén, J., Nilsson, L.M., Burman, M., Sebastian, M.S., Stoor, J.P., 2024. Våld mot samiska kvinnor. Ubmejen Universitiähta ja Sámediggi.
- Concluding observations on the eight periodic report of Finland, 2022. United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women.
- Council of Europe, 2025. Public consultation on draft Council of Europe Recommendation on accountability for technology-facilitated violence against women and girls is now open. News. URL <https://www.coe.int/en/web/genderequality/-/public-consultation-on-draft-council-of-europe-recommendation-on-accountability-for-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-is-now-open>
- Declaration on the Elimination of Violence against Women, 1993, General Assembly resolution 48/104. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner.
- Directive (EU) 2024/1385 of the European Parliament and of the Council on combating violence against women and domestic violence, 2024, 2024/1385.
- Ellilä, M., Lauerma, H., Paavilainen, E., Aho, A.-L., 2025. Perhesurmien taustatekijät mielentilatutkimusten valossa. Kriminologia 5(1), 19–57.
- Eriksen, A.M.A., Melhus, M., Jacobsen, B.K., Schei, B., Broderstad, A.-R., 2021. Intimate partner violence and its association with mental health problems: The importance of childhood violence - The SAMINOR 2 Questionnaire Survey.
- EU gender-based violence survey – Key results. Experiences of women in the EU-27, 2024. FRA, EIGE and Eurostat.

- General recommendation No. 19: Violence against women, 1992, Eleventh session. Committee of the Elimination of Discrimination Against Women.
- Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development (No. A/RES/71/313), 2022. United Nations Statistical Commission.
- GREVIO Baseline Evaluation Report Finland, 2019.
- GREVIO First Thematic Evaluation Report Finland, 2024.
- GREVION digitaalista väkivaltaa koskeva yleissuositus, 2021.
- Guidelines on the place of men and boys in gender equality policies and in policies to combat violence against women (No. CM(2023)51-add2final), 2023. Council of Europe, Gender Equality Commission.
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta, 2024.
- Hallituksen esitys eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi, 2022.
- Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-2027, 2025. , Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2025:1.
- Heimonen, T., Niklander, E., 2024. Moniammatillinen riskinarviointimenetelmä MARAK Suomessa : Selvitys MARAK-toiminnan tilannekuvasta ja käytännöistä, Työpaperi 67/2024.
- Husso, M., Piippo, S., Houtsonen, J., Mela, M., Tihreväinen, S., Haapanen, J., Hakkarainen, L., Knihtilä, A., n.d. Naisiin kohdistuvaan digitaaliseen väkivaltaan puuttumisen haasteet poliisin työssä, rikosprosessissa ja tukipalveluissa, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:65. 2024.
- Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018-2021, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:16.
- Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025, 2022, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:7.
- Kaikkonen, S., 2024. Lähisuhdeväkivallan ja seksuaaliväkivallan tekijätyö Suomessa : Palvelut, ohjelmat ja lähisuhdeväkivallan tekijöiden kohtaaminen sote-palveluissa., Raportti 7/2024. Terveystieteiden tutkimuskeskus.
- Koskela, S., Houtsonen, J., 2022. Aikuisten lähisuhdesurmien tutkimustoiminnan käyttöönotto Suomessa. Tutkimustoiminnan tarkoitus, tehtävät ja organisaatio. Poliisiammattikorkeakoulu.

- Kouluterveyskysely, 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Krogell, J., Niklander, E., 2023. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn rakenteet vaihtelevat eri puolilla maata – koordinaattori-verkostosta tukea ohjeiden toimeenpanoon, Tutkimuksesta tiiviisti 64/2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lähisuhdeväkivallan vastaisen työn rakenteita tulee vahvistaa – suosituksia nykytilan korjaamiseksi, 2024, Päätösten tueksi 3/2024. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lidman, S., 2024. "Ei mitään kertatoimenpiteitä" Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020-2023 arviointi, Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:34. Oikeusministeriö.
- Lidman, S., 2021. Onko reitti selvä? Naisiin kohdistuva väkivalta ja ihmisöikeusvelvoitteiden toteutuminen kunnissa. Amnesty International Suomen osasto.
- Lidman, S., 2025. "Sen tulisi olla pakollista!" Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan teemat korkeakouluopetuksessa, Työpaperi 1/2025. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Luoma, M.-L., Tiilikallio, P., Helakallio, P., 2018. Kotona asuviin ikääntyneisiin kohdistuva kaltoinkohtelu ja väkivalta. Aikakauskirja Duodecim 134, 1797–802.
- Mela, M., Nipuli, S., Houtsonen, J., October, M., n.d. Lähisuhdeväkivallan riskinarvioinnin haasteet poliisityössä. Kriminologia 2025(1), 58–74.
- Naiset, rauha ja turvallisuus – Suomen kansallinen toimintaohjelma 2023–2027, 2023, Ulkoministeriön julkaisuja 2023:3.
- Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020-2023, 2020, Oikeusministeriön julkaisuja 2020:15. Oikeusministeriö.
- October, M., Laitinen, H.-L., 2022. Ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaattiorakenteiden ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi, Ohjaus 10/2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Parekh, S., Koukkula, M., 2024. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estäminen -toimintaohjelma : Väliarviointi vuosilta 2019-2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Peking +30 Kansalaisjärjestöraportti, 2024. Naisjärjestöjen keskusliitto.

- Piispa, M., Beuker, A., Brandt, J., Kohvakka, S., Lind, H., October, M., 2022. Laatuksiteerit väkivallan ehkäisy- ja katkaisuohejelmille, Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:36.
- Poliisin menettely rikosilmoituksen kirjaamisessa (No. OKV/2205/10/2024), 2025. Oikeuskansleri.
- Poliisin menettely väkivallan riskinarvioinnissa ja uhrin suojelussa, 2025, OKV/1905/10/2022. Oikeuskansleri.
- Puolet vanhuspalvelujen toimintayksiköistä havainneet asiakkaiden kaitoin-kohtelua, 2023, Tutkimuksesta tiiviisti 45/2023.
- Ruuskanen, E., 2023. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020–2023 loppuraportti, Oikeusministeriön julkaisuja 2023:9. Oikeusministeriö.
- Seksuaalinen häirintä työelämässä, 2024, Tiiviisti tutkimuksesta.
- Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen, 2023, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:1.
- Siltala, H., n.d. Lähisuhdeväkivallan tehokkaampi tunnistaminen vähentäisi väkivallasta aiheutuvia terveyshaittoja ja -kustannuksia. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2022;138, 1115–9.
- Siltala, H., Hisasue, T., Hietamäki, J., Saari, J., Laajasalo, T., October, M., Laitinen, H.-L., Raitanen, J., 2022. Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:52. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, Jyväskylän yliopisto ja Tilastokeskus.
- Tietoa seksuaaliväkivallan ehkäisystä tuodaan Turun ravintoloihin: biletyt on OK, seksuaalinen häirintä ei, 31.5.2024. Varsinais- Suomen hyvinvointialue. URL <https://www.varha.fi/fi/ajankohtaista/tietoa-seksuaalivakivallan-ehkaisysta-tuodaan-turun-ravintoloihin-biletys-ok-seksuaalinen-hairinta>
- Tilastokeskus: rikos- ja pakkokeinotilasto, 2024.
- Turvakotien asiakasmäärä kasvoi viime vuonna, Nollalinjan puhelumäärä pysyi vakaana, 2025. . THL Uutinen. URL <https://thl.fi/-/turvakotien-asiakasmaara-kasvoi-viime-vuonna-nollalinjan-puhelumaara-pysyi-vakaana>
- Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen toimintaohjelma, 2021, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:16.

- Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58.
- Valtioneuvoston asetus 1008/2016, 23.11.2016.
- Vammaisten henkilöiden kokeman lähisuhdeväkivallan yleisyys ja palvelujen saatavuus : Määrällinen ja laadullinen tarkastelu, 2022, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:24.
- Vankka jäsenitelemätön pohja : Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2018-2021 arviointi, 2022. , Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:7.
- Vauhkonen, T., Kaakinen, M., Beuker, A., Raeste, A., Halila, H., n.d. Turvallisille raiteille: lähisuhdeväkivallan katkaisuohjelman ja SeriE-hankkeen arviointi, Katsauksia 62/2024. Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Viini, M., Oksanen, P.P., 2025. Asenne esiin! Suostumuksen ymmärrys ja luottamus viranomaisiin Suomessa. Amnesty International Suomen osasto.
- von Bell, A., Pietiläinen, M., 2024. Tutkimuksesta tiiviisti: Verkkohäirintä sukupuolistuneen väkivallan muotona. Tilastokeskus.
- Yhdeksän kymmenestä – Seksuaalisen häirinnän muodot, tapahtumapaikat ja vaikutukset naisten kokemina Suomessa, 2023. UN Women Suomi.